

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι — Τιμὴ προηγ. φύλλον λ. 30 — Γραφ. τῆς Διευθύνσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6.

18 Ἰουλίου 1876

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΛΟΚ

Πρόλογος.

Ἐκτὸς σπανίων τινῶν ἐξαιρέσεων, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται, οἱ μὲν διανοητικῶς, οἱ δὲ διὰ τῶν χειρῶν, πᾶσα δὲ χρήσιμος ἐργασία ἀξίζει καὶ λαμβάνει ἀντιμισθίαν.

Τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας ἀλλάσσονται καὶ φθάνουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὸν καταναλωτήν. Ὁ προορισμὸς τῶν προϊόντων εἶναι ἡ κατανάλωσις.

Ἐργάζεται τις λοιπὸν διὰ νὰ ζῇ, καὶ δύναται τις ἴσως νὰ εἴπῃ, ὅτι ζῇ διὰ νὰ ἐργάζεται.

Ἡ ἐργασία καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς ἔδωκαν ἀφορμὴν διαφόρων σπουδῶν εἰς τοὺς οἰκονομολόγους, αἵτινες εἶναι ἀνάγκη νὰ γείνουν γνωσταί.

Αἱ σπουδαὶ αὗται περιελήφθησαν εἰς τὰς ἐπομένας σελίδας. Ὁ συγγραφεὺς προσεπάθησε νὰ τὰς καταστήσῃ σαφεῖς καὶ εὐληπτους διὰ τοὺς νέους καὶ δι' αὐτὰ ἀκόμη τὰ παιδιὰ.

Οἱ νέοι μανθάνουσι πῶς πρέπει νὰ ἐργάζονται. Ἀφοῦ ὑποχρεοῦνται νὰ ἐργάζονται διὰ νὰ πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ γνωρίζωσι τοὺς νόμους τῆς ἐργασίας, οἵτινες εἶναι οἱ νόμοι τῆς παραγωγῆς· πρέπει προσέτι νὰ γνωρίζωσι τὴν ὁδὸν, ἣν τὰ προϊόντα διατρέχουσιν ἀπὸ τοῦ παραγωγέως μέχρι τοῦ καταναλωτοῦ.

Ἀφοῦ ἀναγνώσωσι καὶ μελετήσωσι τὸ βιβλίον τοῦτο, θὰ ἀποκτήσωσι τὰς περὶ τῶν πραγμάτων τούτων θεμελιώδεις γνώσεις, μὲ τὴν ἡλικίαν δὲ θὰ ἐμβαθύνωσι περισσότερον.

Θὰ ἀποκτήσωσιν ὀρθὰς ἰδέας, ὁποίας ἡ πεῖρα

1. Ὁ κ. Μαυρίκιος Βλόκ (Maurice Block) εἶναι ἐκ τῶν λίαν διακεκριμένων Γάλλων οἰκονομολόγων. Ἀνήκει εἰς τὴν ἐλευθέραν σχολὴν· ἐκτὸς δὲ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἄλλων προσημάτων τοῦ γνωρίζει καὶ τὰς κυριώτερας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, δι' ὧν οὐ μόνον παρακολουθεῖ τὰς προόδους τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν, ἀλλὰ καὶ γνωστοποιεῖ αὐτὰς εἰς τὴν Γαλλίαν. Καὶ τοι νέος, ἐδημοσίευσεν οὐκ ὀλίγα συγγράμματα, ὧν τὰ κυριώτερα εἰσι τὰ ἐξῆς: Dictionnaire général de la politique, Dictionnaire de l'Administration française, Statistique de la France, L'Europe politique et sociale, πολλοὺς τόμους τοῦ Annuaire de l'Economie politique καὶ σωρεῖαν ἄρθρων εἰς πολλὰ περιοδικὰ καὶ μάλιστα εἰς τὸ Journal des Economistes. Ἀπαντὰ τὰ ἔργα τοῦ οἰκονομολόγου τούτου διακρίνονται· ὅχι μόνον διὰ τὴν γαλατικὴν αὐτῶν σαφήνειαν καὶ τάξιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν βαθύνοιαν καὶ πρακτικότητά, μάλιστα δὲ δι' ἀκαταμάχητόν τινα μέθοδον λογικῆς συζητήσεως, γινομένης, οὕτως εἰπεῖν, μεταξὺ τοῦ ἀνεγνώστου καὶ τοῦ συγγραφέως, καὶ δι' ἧς ἐκλείπει πᾶσα ἀντιβρόχισ καὶ ἀμφιβολία.

A. B.

ΤΟΜΟΣ Β' — 1876.

τὰς ἀπεταμίευσεν· δι' αὐτῶν δὲ θὰ ἐννοήσωσι τὰ λάθη ἅτινα οἱ ἀμαθεῖς διαδίδουσι. Θὰ κατανοῶσι καλλίτερον τὰς πράξεις των, καὶ θὰ ἐκτιμῶσιν ἐπίσης καλλίτερον τὰς συνεπειὰς αὐτῶν, καὶ ἐὰν ἡξέωρωσι νὰ χρησιμοποιοῦσι τὰς οἰκονομικὰς τῶν γνώσεις, θὰ μένωσιν εὐχαριστημένοι, διότι θὰ γείνωσιν ἐργατικοὶ καὶ οἰκονόμοι.

Ἡ ἐργασία καὶ ἡ οἰκονομία θὰ τοὺς εὐκολύνωσιν εἰς τὴν ἐξάσκησιν πολλῶν ἄλλων ἀρετῶν.

Ἡ χρῆσις καὶ ἡ ἀξία.

Ὁ Ἰωάννης μετὰ τὴν εἰς τὸ χωρίον ἐπιστροφὴν τοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ ὅτι εἶδε νὰ πωλοῦν ὕδωρ εἰς Παρισίους.

Οἱ φίλοι τοῦ δὲν ἤθελαν νὰ τὸν πιστεύουσιν· «Εἶναι ἀδύνατον, ἔλεγον· τὸ ὕδωρ δὲν στοιχίζει τίποτε.»

Ὁ Λεωνίδας, ὁ εὐπαιδευτότερος πάντων, προσέθετε μὲ σπουδαῖον ὕφος· «Τὰ γεώμηνλα, τὸ σιτάρι, τὰ βώδια, τὰ ἄροτρα καὶ τὰ ὑποδήματα ἀγοράζονται, ὅχι ὅμως καὶ τὸ ὕδωρ! Τὸ παίρνει κανεὶς ἀπὸ τῆς βρύσι ἢ τὸ βγάζει ἀπὸ τὸ πηγάδι.»

Καὶ ὅλοι οἱ φίλοι ἐπεριγέλων τὸν Ἰωάννην.

Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἐπέμενε. «Τὸ ὕδωρ, ἔλεγεν, ἦτον ἐντὸς μεγάλου θαρελίου καὶ τὸ θαρὲλ εἰς ἓν μέγαλον κάρβον συρόμενον ὑφ' ἐνὸς ἵππου· ἀνθρωπὸς τις δὲ ἐγέμιζε δύο μεγάλους κάδους καὶ τοὺς ἐπωλοῦσε 20 λεπτά.»

Τὸ ζήτημα καθυπεβλήθη εἰς τὸν διδάσκαλον.

— Ὁ Ἰωάννης ἔχει δίκαιον, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

Οἱ φίλοι ἔμειναν ἐκθαρβοί.

— Ἀκούσατέ με, τέκνα μου, ἐπανέλαβεν ὁ διδάσκαλος· ἡμπορεῖτε νὰ κάμτετε χωρὶς ὕδωρ;

— Ὁχι, ὅχι! ἔκραξαν πανταχόθεν.

— Εἶναι λοιπὸν χρήσιμον, ἀναπόφευκτον μάλιστα. Ἀλλὰ διατί δὲν τ' ἀγοράζετε;

— Διότι τὸ ἔχομεν χάρισμα, λέγει ὁ Φίλιππος, ἔτοιμος πάντοτε εἰς τὰς ἀπαντήσεις.

— Ἀληθῶς, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος. Ἀλλ' ἐὰν δὲν τὸ εἴχετε χάρισμα, θὰ τὸ ἐπληρώνατε. Καλὰ, βλέπετε ὅτι μέγας ποταμὸς διασχίζει τοὺς Παρισίους, ὅλος ὁ κόσμος ἡμπορεῖ νὰ λάβῃ, καὶ ὅμως πληρώνουν τὸν ὑδροφόρον. Πράγματι ὅμως, πληρώνουν τὸ ὕδωρ.

— Τὸν ὑδροφόρον, ἀνέκραξεν ὁ Φίλιππος.

— Ἀληθῶς, τὸν ὑδροφόρον, ἢ μᾶλλον τὴν ἐρ-

γασίαν του· διὰ τὸν κόπον του καὶ τὸν καιρὸν ποῦ ἐξώδευσε διὰ τὴν φέρη τὸ ὕδωρ τοῦ δίδουν 20 λεπτά. Ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἀνάγκη νὰ υπάγωμεν εἰς Παρίσιους διὰ τὴν ἰδωμεν νὰ πληρώνουν τὸ νερόν, ἀφοῦ τὸ πληρώνουν ἐδῶ, εἰς τὸ χωρίον μας, ἂν καὶ ἔχομεν ἕνα μικρὸν ποταμόν.

Ὁ διδάσκαλος ὠμίλει μὲ πολὺ σοβαρὸν ὕφος καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκληφθοῦν οἱ λόγοι του ὡς ἀστεϊότης. Ὡστε οἱ παῖδες ἠτένιζον πρὸς ἀλλήλους σιωπηλῶς.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἠρώτησε:—Ἀπὸ ποῦ λαμβάνετε τὸ ὕδωρ;

Πολλοὶ συγχρόνως:—Ἀπὸ τὸ φρέαρ.

—Τὸ φρέαρ γίνεταί μόνον του;

—Τὸ ἠνοίξαν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης· τὸ φρέαρ μας ἐστοίχισεν 100 δραχμάς.

—Καλὰ! ἐὰν τὸ φρέαρ ἐστοίχισεν 100 δρ., καὶ ἐὰν διαρκέσῃ 20 ἔτη, τὸ ὕδωρ πόσον στοιχίζει;

Πολλοί:—Τὸ 20 εἰς τὸ 100 ὃ φοράς· ὃ δρ. τὸν χρόνον.

—Καὶ δὲν λογαριάζομεν οὔτε τὰ σχοινία, οὔτε τοὺς κήδους.

—Τὰ πράγματα διὰ τὰ ὁποῖα πληρώνει τις, δηλ. ποῦ ἀγοράζει, εἶπεν ὁ διδάσκαλος τελευτῶν, ἔχουν ἀξίαν· διὰ τοῦτο ἐρωτῶμεν πόσον ἔχει τὸ δεῖνα πρᾶγμα, ἢ ποῖα εἶναι ἡ ἀξία του. Τὰ πράγματα ὅμως τὰ ὁποῖα ἔχει τις χάρισμα, ὡς τὸν ἀέρα, τὴν θρογγὴν, τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, εἶναι χρήσιμα, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀξίαν.

Ἐπὶ ταῖς συνέχαι.

Α. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΦΑΡΑΔΑΙΗ¹

ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΕΙΣ ΠΡΩΤΗ

Τὸ κηρίον.—Ἡ φλόξ, αἰτία, σχῆμα, εὐκίνησις, λάμψις αὐτῆς.

Εἰς τὰς συνδιαλέξεις μου ταύτας ὁ σκοπὸς μου εἶναι νὰ σᾶς διηγηθῶ τὴν χημικὴν ἱστορίαν ἐνὸς κηρίου. Ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ καὶ θὰ σᾶς ἀρέσῃ καὶ θὰ σᾶς διδάξῃ πολλὰ, διότι συνδέεται διαφοροτρόπως μεθ' ὅλων τῶν κλάδων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Εἰς τὰ φαινόμενα ὅσα παρουσιάζει ἐν μόνον κηρίον ἀπαντῶνται ὅλοι οἱ νόμοι ὅσοι διέπουν τὸν ἡμέτερον κόσμον.

Πρὶν ἀρχίσω, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι

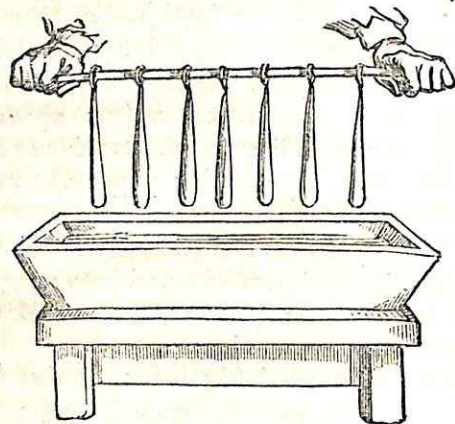
1. Φηραδαίης, ὁ ἐπισημότερος τῶν συγχρόνων φυσιοφών, εἶναι Ἕλληνας τὴν πατρίδα, γεννηθεὶς κατὰ τὰ 1791. Ἦτον ἐργάτης εἰς βιβλιοδετεῖον, ὅτε ἤκουσε τὰ μαθήματα τοῦ περιφήμου Ὑμπερτ Δαίδη, καὶ ἔγινεν ὁπαδὸς καὶ ἄξιος διάδοχος αὐτοῦ. Ἐγραψε πολλὰ περὶ χημείας καὶ φυσικῆς, καὶ ἠτολμήθη ἰδιαιτῶς εἰς τὰ ζητήματα τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, εἰς τὰ τῶν ὀπτικῶν δέλων, καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐφευρέσιν τοῦ ἀερόφωτος, μεθ' ἧς σκέτιν ἔχουσι κατὰ μέρος καὶ αἱ παροῦσαι δημοτικαὶ αὐτοῦ συνδιαλέξεις. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσε καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν Κανταβρυγίᾳ, ὅπου καὶ ἐτελεύτησε.

Α. Ρ. Ρ.

τὸ ἀντικείμενον μὲν εἶναι εὐρὺ, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὸ ἐξακριβώσωμεν, καὶ νὰ τὸ πραγματευθῶ σπουδαίως καὶ φιλοσοφικῶς· καὶ ὅμως οἱ λόγοι μου δὲν ἔμποτείνωνται εἰς τοὺς μᾶλλον ἡλικιωμένους μεταξὺ ὁμῶν, καὶ, ἂν μ' ἐπιτρέπητε, θὰ σᾶς ὁμιλήσω ὡς ἂν δὲν ἤμην πρεσβύτερός σας. Ἡξεύρω ὅτι θὰ ἐκδοθῶν αὐταί μου αἱ ἀγορεύσεις· ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ ὁμιλήσω γλῶσσῃ ἀπλῇ, θέλων νὰ γίνω καταληπτὸς εἰς τοὺς νέους μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίδας, καὶ φανταζόμενος ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὅτι εἶμαι εἰς ἐξ αὐτῶν, καὶ οὐχὶ ὁ διδάσκαλός των.

Ἀρ' οὐ περὶ τοῦτου συνενόηθημεν, τώρα, φίλτατοι, θὰ σᾶς ἐξηγήσω ποῖα εἶναι τὰ συστατικά τοῦ κηρίου. Ἰδοῦ, ἐδῶ ἔχω τινὰ τεμάχια ξύλων, κλαδιά δένδρων τινῶν ἐχόντων τὴν ιδιότητα εὐκόλως νὰ φλογίζωνται. Ἐχω δὲ καὶ τοῦτο, τὸ λεγόμενον κηρόξυλον, παράδοξον οὐσίαν εὐρισκομένην ἐντὸς τοῦ καυσόχλωματος, ἢ τῶν καυσίμων γαιῶν τῆς Ἰρλανδίας. Εἶναι ξύλον ξηρὸν, στερεόν, ἀξιόλογον, πολὺ δυνατὸν καὶ ἀντέχον, ἀλλὰ συγχρόνως τόσο εὐφλόγιστον, ὥστε, ὅπου εὐρίσκεται, κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ λαμπάδας, διότι καίει καὶ φωτίζει ἀπαράλλάκτως ὡς τὰ κηρία.

Ἀλλ' ἂς ἴδωμεν τὰ συνήθη κηρία, ὅσα πωλοῦνται διὰ τοῦ ἐμπορίου. Ἰδοῦ, αὐτὰ εἶναι τὰ βαπτὰ κηρία. Τὰ ὀνομάζω δὲ οὕτω διὰ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς των. Δέματα κλωστῶν διπλουμένων σχηματίζουν εἰς τὸ μέρος ὅπου διπλοῦνται θηλείαν· δι' αὐτῆς διαπερνᾷ μία ῥά-

Σχ. 1.

βδος, καὶ ἔπειτα αἱ κλωσταὶ βάπτονται ἢ βυθίζονται εἰς βράζον ἄλειμμα. Ἀρ' οὐ δὲ τὸ δέμα ἄλειμματῶν, τὸ ἐξάγουσι, τὸ ἀφήνουσι νὰ κρυώσῃ, καὶ ἔπειτα τὸ βυθίζουσι πάλιν καὶ πάλιν εἰς τὸ ἀναλελυμένον ἄλειμμα, ἕως ὅτου νὰ γίνῃ τοῦτο ἱκανῶς χονδρὸν περὶ τὴν θρυαλλίδα ἢ τὸ φτύλιον. Τὰ δείγματα ὅσα ἔχω ἐδῶ θὰ σᾶς διδάξουν ὁποῖα καὶ πόσων εἰδῶν προϊόντα δύναται νὰ παράξῃ οὗτος ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς. Βλέπετε ὅτι εἶναι μικρότατα. Αὐτὰ εἶναι τὰ κηρία ὅσα μεταχειρίζονται, ἢ μᾶλλον μετεχειρίζοντο

εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα, διότι εἶχον τὴν ἰδέαν ὅτι ὅσον μικρότερα ἦσαν τὰ κηρία, τόσοι ὀλιγωτέροις ἦτον ὁ κίνδυνος τῶν ἐπικινδύνων ἐκρήξεων τῶν ἀτμίδων αἰτίνες συμβαίνουσιν εἰς τὰς ὑπογείους σύριγγας. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον λοιπὸν, καὶ δι' οἰκονομίαν οἱ μεταλλευταὶ μετεχειρίζοντο τὰ μικρότατα ταῦτα κηρία, ἐξ ὧν εἴκοσι, τριάκοντα, τεσσαράκοντα ἢ καὶ ἐξήκοντα ἀποτελοῦσι μίαν λίτραν. Ἐκτοτε ὅμως ἀντικατέστησαν αὐτὰ οἱ λύχνοι τοῦ Δαίδη καὶ ἄλλαι ὁμοίαι ἐφευρέσεις. Ἰδοῦ δὲ καὶ ἄλλο δείγμα, περίεργον καὶ αὐτὸ, ὃ ὁ συνταγματάρχης Πασλέυ, ὡς ἔμαθα, ἀνέστυρεν ἀπὸ τοῦ πλοίου τοῦ Βασιλέως Γεωργίου λεγομένου¹. Πολλὰ ἔτη ἔμεινεν εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκτεθειμένον εἰς τὸ ἄλμυρὸν νερόν· ὥστε βλέπομεν πόσον καιρὸν τὸ κηρίον ἤμπορεῖ νὰ διατηρηθῇ. Εἰς πολλὰ μέρη, ὡς βλέπετε, τοῦτο ἐσχίσθη, καὶ ὀλίγον ἐθραύσθη· ὅμως καίει τακτικώτατα, καὶ τὸ ἄλειμμα, ἅμα ἀναλυθῇ, ἐπανερχεταί εἰς τὴν πρῶτην του κατὰστασιν.

Παρά τινος ἐργοστασιάρχου ἔλαβον ἀξιόλογα δείγματα κηρίων καὶ τῶν ὕλων ὅσαι χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν αὐτῶν. Ἀς τὰ ἐξετάσωμεν. Πρῶτον ἰδοῦ τὸ λίπος ἢ πάχος τοῦ βόδου, καὶ τὸ ἄλειμμα τῆς Ρωσσίας, νομίζω, ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ βαπτὰ κηρία, ὡς σᾶς τὰ περιέγραψα. Ὁ Γαι-Λυσσάκ, καὶ ἄλλοι τις χημικοὶ, ὁπαδὸς αὐτοῦ,² κατάρθωσαν νὰ μεταβάλλωσι τὴν ὕλην ταύτην εἰς ὥραϊαν τινὰ οὐσίαν, ἣν ὠνόμασαν στεατίνη (σπερματσέτον). Ἡξεύρετε ὅτι κηρίον ἐκ στεατίνης δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀειδὲς, καὶ παχὺ, ἀλλὰ καθαρώτατον, καὶ ὅτι τὴν σαγόναν του ἤμπορεῖτε ν' ἀφαιρέσετε ζύνοντες αὐτὴν εἰς σκόνην, χωρὶς νὰ κηλιδωθῇ τὸ ὕφασμα ὅπου ἔσκαψεν. Ἰδοῦ δὲ ποῖον τρόπον τῆς κατασκευῆς ἐφεύρον οἱ σοφοὶ οὗτοι. Πρῶτον βράζεται τὸ πάχος τοῦ βόδου μὲ ἀσβέστην, ὥστε μεταβάλλεται εἰς σάπωνα· ἔπειτα ἀναλύεται ὁ σάπων αὐτὸς εἰς ὑγρὸν ὀνομαζόμενον θεικὸν ὀξύ· αὐτὸς δὲ ἀφαιρεῖ τὴν ἀσβέστην, καὶ ἀφήνει τὸ πάχος μεταβεβλημένον εἰς στεατικὸν ὀξύ, ἀφήνει δὲ συγχρόνως καὶ ποσότητά τινα γλυκερίνης, ἥτις εἶναι ζάχαρις, ἢ ὕλη ζαχαρώδης, χωριζομένη ἀπὸ τοῦ ἁλείμματος κατὰ τὴν χημικὴν αὐτὴν ἐργασίαν. Τότε πιέζεται ἡ στεατίνη διὰ νὰ στραγκίσῃ ὅσον ἔλαιον περιέχει. Βλέπετε τὰ κομμάτια ταῦτα κατὰ σειράν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πεπιεσμένα. Ἐξ αὐτῶν παρατηρεῖτε ὅτι ὅσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ πίεσις, ὅσον περισσότερον ἐστραγκίσθη τὸ ἔλαιον, τόσοι ὀλιγωτέρων ἔχουν ἀκα-

1. Τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον ὁ Βασ. Γεώργιος ἐναυάγησε τὴν 29 Αὐγ. 1782 ἐντὸς τοῦ Ἀγγλικοῦ λιμένος Smithhead. Ἀνείλυσεν δὲ τὸ ναυάγιον ἀπὸ τοῦ πυθμένος ὁ Πασλέυ κατὰ τὸν Αὐγούστον 1839· ὥστε τὰ κηρία ἃ ἐδείκνυνεν ὁ Φαραδαίης εἰς τοὺς ἀκροατάς του εἶχον μείνει 59 ἔτη ὑπὸ τὴν θάλασσαν.

2. Ὁ Γάλλος Σεβρέλ (Chevreul).

θαρίαν, μέχρις ὅτου μὲν μίαν οὐσίαν καθαρά καὶ ὁμογενῆ, τὴν ὁποῖαν ἀναλύοντες, κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτῆς κηρία καθὼς αὐτά. Τοῦτο τὸ δείγμα ὃ κρατῶ κατεσκευάσθη ἐκ στεατίνης, ἥτις ἔγινεν ἐξ ἁλείμματος, καθὼς σᾶς εἶπα. Ἀλλ' ἰδοῦ καὶ κηρίον κατασκευασμένον ἐκ λευκώματος κήτους, ἥτοι ἐκ λίπους ἢ ἐλαίου στερεοῦ, ἐξαγομένου ἐκ τῶν ἐγκεφαλικῶν μεμβρανῶν τοῦ κήτους. Ἰδοῦ δὲ καὶ τὰ συνήθη ἀγιοκήρια, καὶ ἄλλα καθαρά κηρία κατασκευασμένα ἐπίσης ἐκ κηροῦ τῶν μελισσῶν καθαρισθέντος. Μεταξὺ δ' ὅσων εὐηρεστήθησαν νὰ μοι σταίλωσιν οἱ φίλοι μου πρὸς διδασκαλίαν σας, εὐρίσκω καὶ παράδοξόν τινα ὕλην, ἣν ἐκάλεσαν παραφίνη, καὶ ἥτις παράγεται εἰς τῆς Ἰρλανδίας τὰ καυσόχλωματα, καὶ κηρία ἐξ αὐτῆς κατασκευασμένα, καὶ προσέτι εἰδὸς τι κηροῦ στελλόμενον εἰς τὴν Εὐρώπην ἐξ Ἰαπωνίας, ἀφ' ὅτου μᾶς ἠνοίχθησαν αἱ πύλαι τοῦ μεμακρυσμένου καὶ περιέργου ἐκείνου τόπου, μέλλον νὰ χορηγήσῃ νέαν ὕλην εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς κηροποιίας.

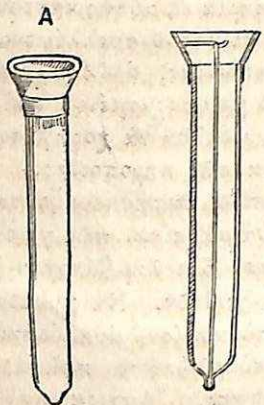
Σᾶς εἶπα πῶς κατασκευάζονται τὰ βαπτὰ κηρία. Ἦδη θὰ σᾶς εἰπῶ πῶς γίνονται τὰ χυτά. Ἀς υποθέσωμεν ὅτι λαμβάνομεν ὕλας αἱ ὁποῖαι ἤμποροῦν νὰ χυθοῦν. Νὰ χυθοῦν; θὰ εἰπῇτε. Ἀλλ' ἀρ' οὐ τὸ κηρίον ἀναλύεται τόσο εὐκόλως, πρέπει εὐκολώτατα καὶ νὰ χύνεται. Καὶ ὅμως παντάπασιν. Ἀπειρα καὶ ἀπροσδόκητα εἶναι τὰ ἐμπόδια ὅσα ὁ τεχνίτης ἔχει νὰ νικήσῃ εἰς τὴν χύσιν τῶν κηρίων, ὅση καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐπιμέλειά του διὰ τὴν εὐρεσιν τῶν καλητέρων μεθόδων, καὶ ὅσαι καὶ ἂν εἶναι τῆς τέχνης αἱ πρόοδοι. Κοινὸν κηρίον δὲν ἤμπορεῖ πάντοτε νὰ χυθῇ εἰς τύπον, καὶ ἀγιοκήριον ποτέ· ἀλλὰ κατασκευάζεται κατὰ τρόπον τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ σᾶς ἐξηγήσω. Ὁ κηρὸς τῶν μελισσῶν, τὸ ἀγιοκήριον, ἂν καὶ τόσο καλῶς καίει, καὶ τόσο εὐκόλως ἀναλύεται πλησίον εἰς τὸ φτύλιον, δὲν εἶναι ὅμως κατάλληλος διὰ νὰ χυθῇ εἰς τύπον. Ἀς λάβωμεν ἄλλην τινὰ ὕλην πλέον εὐμεταχειρίστον. Βλέπετε αὐτὴν τὴν σανίδα· ἔχει τρύπας κατὰ σειράν, καὶ εἰς

Σχ. 2.

ἐκάστην τρύπαν εἶναι εἰς τύπον, ἐφηρμοσμένος. Πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει νὰ βάλωμεν τὴν θρυαλ-

λίδα (τὸ φύλιον), καὶ ἰδοὺ μία πλεκτὴ, καὶ μὴ ἔχουσα ἀνάγκην νὰ κόπτηται.¹ Εἰς τὸ ἄκρον ἔχει ἐλαφρὸν τεμάχιον σύρματος, καὶ δι' αὐτοῦ καταβαίνει ἕως εἰς τὸ βάθος τοῦ τύπου, ὅπου στερεοῦται ὅταν κλειθῇ ἡ ὀπὴ διὰ νὰ μὴ ἐκρέη τὸ ὑγρὸν. Εἰς τὸ ἐπάνω δὲ χεῖλος τοῦ τύπου ὑπάρχει μικρὰ ῥάβδος ἢ βελόνη, τεθειμένη ὀριζοντιῶς διὰ νὰ τεντόνη τὴν θρυαλλίδα ἐν τῷ τύπῳ, ὅστις γεμίζεται ἀπὸ ἄλειμμα θερμὸν καὶ ἀναλελυμένον. Μετ' ὀλίγον δὲ, ἀφ' οὗ ψυχρανθῶσιν οἱ τύποι, χύνουσιν ἀπὸ μίαν γωνίαν τῆς τρυπητῆς τραπέζης τὸ περισσεῦον τοῦ λίπους, καὶ κόπτουσι τὴν ἄκραν τῆς θρυαλλίδος. Ἐπειτα δὲ, ἀρκεῖ νὰ γραφοῦν ἄνω κάτω οἱ τύποι, καὶ τὰ κηρία πίπτουσι μόνα τῶν, διότι κατασκευάζονται κωνικά. Εἶναι λοιπὸν στενώτερα ἐπάνω παρὰ κάτω, καὶ διὰ τοῦ

Σχ. 3.

παρακρίνης. Ὁ δὲ τρόπος καθ' ὃν γίνονται τὰ ἁγιοκήρια² θὰ σᾶς φανῇ βεβαίως παράδοξος. Κρεμοῦν εἰς σχοινία, ἢ στηρίζουσιν εἰς ξύλινον στήριγμα κύκλον ξύλινον ὀριζόντιον. Εἰς τὴν περιφέρειαν δὲ τοῦ κύκλου κρεμοῦν εἰς τινα ἀπόστασιν ἀπ' ἄλλήλων δέματα κλωστής, ὧν ἡ ἄνω ἀκροτήτης εἰς μικροὺς κυλίνδρους μεταλλίνοους, διὰ νὰ μὴ κελύπτῃ

Σχ. 4.

1. Μάλιστα ἀν' ἐνδοχὴν εἰς βορικὸν δξύ ἢ ἄλλας φωσφορικὰς, διότι τότε ἡ στάκτη αὐτῆς τήκεται.
2. Οὕτω λεγόμενα, διότι, ὡς ἐκ καθαρωτέρας ὕλης κατασκευασμένα, καίονται ἐμπρὸς τῶν ἁγίων εἰκόνων.

νεται ὁ κηρός· καὶ ἐπειδὴ, ὡς κρέμαται εἰς τὸ σχοινίον, στρέφεται εὐκόλως καθὼς ὁ τροχὸς περὶ τὸν ἄξονά του, εἰς ἐργάτης, κρατῶν μέγα κοχλιάριον πλήρες ἀναλελυμένου κηροῦ, χύνει αὐτὸν εἰς τὰ δέματα τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, στρέφον τὸν κύκλον βαθυμῆδόν. Ἄν, ἀφ' οὗ τελειώσῃ ἡ πρώτη στροφή, ἐψυχρανθῇ ὁ χυθεὶς κηρός, χύνει δεύτερον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξακολουθεῖ, ἕως ὅτου τὰ κηρία τοῦ νὰ λάβωσι τὸ ἀπαιτούμενον πάχος. Αὐτὰ ἡμποροῦμεν νὰ τὰ ὀνομάσωμεν ἐπίχυτα κηρία. Ἀφ' οὗ δὲ λάβωσι τὰς ἀπαιτούμενας χύσεις, καὶ ὅσον πάχος χρειάζεται, ἐκκρεμῶνται, καὶ τρίβονται κυλιόμενα εἰς στιλπνότετον λίθον· ἡ δὲ κορυφή των γίνονται κωνοειδῆς δι' ἐνὸς ἐργαλείου, τοῦ κεφαλοκόπτου, καὶ ἔπειτα κόπτεται καὶ ὀμαλύνεται καὶ τὸ κάτω μέρος. Ταῦτα δὲ ὅλα γίνονται μετὰ τῶσθης ἀκριβοῦς, ὥστε ὅταν ὁ ἐργάτης εἶναι καλὸς, σᾶς δίδει ἀκριβῶς τέσσαρα, ἕξ, ἢ ὅσα ἀποφασίσῃ κηρία εἰς τὴν λίτραν. Ἀλλ' ἀρκοῦσιν αὐτὰ περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν κηρίων, διότι ἔχω πολλὰ ἀκόμῃ νὰ σᾶς ἐκθέσω περὶ τοῦ φωτισμοῦ. Δὲν σᾶς ἀνέφερα ἀκόμῃ τὰ κηρία τῆς πολυτελείας· διότι εὗρέθη τρόπος νὰ εἰσχωρήσῃ ἡ πολυτέλεια ἀκόμῃ καὶ εἰς τὰ κηρία. Ἰδέτε καὶ θαυμάσατε πόσον λαμπρὰ χρώματα ἔχουσιν αὐτὰ τὰ κηρία, ἄλλα ἐρυθρὰ, ἄλλα κίτρινα, ἄλλα πράσινα, ἄλλα κυανὰ, καὶ ὅλα τὰ χρώματα τῆς Ἰριδός. Πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν χρησιμεύουσιν ὅλαι αἱ χημικαὶ βαφαί, εἴτε ἀρχαίας εἴτε νέας ἐφευρέσεως. Βλέπετε δὲ ὅτι τοῖς δίδουσι καὶ διάφορα πολλάκις σχήματα. Ἰδοὺ ὠραία ῥαβδωτὰ στήλη. Ἰδοὺ ἄλλα κηρία κατὰ κοσμον, ὡς ἂν ἦσαν πολυτελεῖαι σινουρήματα. Ὅταν αὐτὰ καίουν, λέγετε ὅτι μικρὸς ἥλιος λάμπει ἐπὶ ἀνθηδέσμῃς. Τὸ ὠραῖον ὅμως δὲν εἶναι πάντοτε καὶ καλόν, καὶ τὰ ῥαβδωτὰ αὐτὰ κηρία, ἂν καὶ ἀρέσκωσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, δὲν φωτίζουνσιν ὅμως ὡς τὰ ἄλλα, καὶ εἰς τοῦτο πταίει αὐτὴ ἡ χάρις τοῦ σχήματος των. Αὐπηρὸν βεβαίως εἶναι ὅτι, στολιζόμενα, γίνονται ὀλιγώτερον χρήσιμα.

Ἐπίται συνέχεια.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Ὁ ἐν τῇ παρακμῇ τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ ἀριστεύσας ἐπὶ μεγαλοψυχία καὶ πραότητι Ἀριστόνικος ἀφαιρεθεὶς διὰ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἐπέδωκε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Δημοσθένους, τὸ πρὸς ἀνάγκησιν τῆς ἐπιτιμίας συνειλεγμένον αὐτῷ ἀργύριον εἰς τὰς δημόσιους ἀνάγκας, προτιμήσας ἐν τῷ μεγαλείῳ τῆς αὐταπαρνήσεώς του νὰ ὠφελήσῃ διὰ γενναίας πράξεως τὴν πατρίδα, καὶ νὰ μείνῃ αὐτὸς ὑπὸ τὸ βάρος τῆς καταδίκης.

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ

Μετὰφρασις I *

Μεταξὺ τῆς μικρᾶς σειρᾶς τῶν ὀρέων Κορυθαλλοῦ, Ἰκάρου καὶ τοῦ ἐπιμήκου Ὑμηττοῦ ἐκτείνεται ἡ πεδιάς τῶν Ἀθηνῶν, ἀνοικτὴ μὲν πρὸς δυσμὰς ἀπὸ μέρους τῆς θαλάσσης, περιορισμένη δὲ βορειανατολικῶς ὑπὸ τοῦ Πεντελικοῦ ὄρους, τὸ ὅποιον φαίνεται ὡς ἀετὸς ἔχων ἀναπεπταμένους τὰς πτέρυγας. Μεταξὺ τοῦ Κορυθαλλοῦ καὶ τοῦ Ἰκάρου φαίνεται μακρόθεν ἡ κορυφή τοῦ Κίθαιρωνος, πρὸς βορρᾶν δὲ ὁ ὄγκωδης Πάρνης παρουσιάζει ἐκτεινόμενος πρὸς τὴν Ἐλευσίνα τὰς κυκνολεύκους αὐτοῦ φάραγγας.

Ἡ Σαλαμὶς φαίνεται ὡσεὶ προσψάουσα τὴν παραλίαν καὶ ἐννομένη πρὸς τὴν Αἰγιάλειαν. Ἡ Αἰγίνα, ἡ τῶν τεχνῶν πατρίς, κεῖται ἀπέναντι τοῦ λιμένος τοῦ Φαλήρου, καὶ ὁ ἀτμώδης ὄριζων τῆς θαλάσσης κλείεται τρόπον τινὰ παρὰ τῶν ὑψηλῶν ἀκτῶν τῆς Ἀργολίδος.

Ἐν μέσῳ λοιπὸν τῆς πεδιάδος ταύτης τῆς τοσοῦτον κανονικῶς παρὰ τῆς φύσεως περιεκλεισμένης, ὑφύεται σειρὰ λόφων διευθυνομένων ἀπὸ τοῦ Πεντελικοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν. Τὸ ὑψιστον σημεῖον εἶναι ὁ ὑπὸ βράχων ἐστεμμένος Λυκαβητός. Ἀπὸ δὲ τῆς μεσημβρινῆς αὐτοῦ ὑπωρείας ἄρχεται ἡ νέα πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις ἐκτεινόμενη πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὑφύεται πάλιν πρὸς τοὺς λόφους τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, σχηματίζοντας τὰ μεσημβρινὰ αὐτῆς ὄρια.

Οἱ λόφοι οὗτοι ἀπετέλουν ποτὲ μακρὰν συνεχῆ σειρὰν· σεισμὸς τὴν διέσπασε καὶ σήμερον ἡ Ἀκρόπολις κεῖται ὡσεὶ μεμονωμένη ἐν τῇ πεδιάδι. Ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τοῦ ὠοειδοῦς αὐτῆς ἐπιπέδου ὑφύονται τὰ ἐρείπια τοῦ Παρθενῶνος. Ὁ ναὸς οὗτος σχηματίζει ἐπίμηκες τετράγωνον, οὗ αἱ μικρότεραι πλευραὶ εἶναι αἱ προσόψεις. Ἡ κυρία πρόσοψις ἦτο ἡ πρὸς τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἐστραμμένη. Δὲν εἶναι αὕτη ἡ συνήθης διεύθυνσις τῶν ἀρχαίων δωρικῶν ναῶν, ἐκείνων τοῦλάχιστον, οἵτινες ἐκτίζοντο ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων. Ὁ Βιτρούβιος ἀναφέρει ὅτι ἦτο συνήθεια νὰ τίθεται ἡ κυρία εἴσοδος πρὸς δυσμὰς, ὅπως τὸ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ φαίνεται ὑψούμενον ἐπὶ τῆς πόλεως ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς αὐγῆς. Τὸ μῆκος τοῦ ναοῦ εἶναι $71\frac{1}{2}$ περίπου γαλλικῶν μέτρων· τὸ ὕψος αὐτοῦ $30\frac{1}{2}$ μέτρων. Εἶναι δὲ ῥυθμοῦ δωρικοῦ· οἱ κίονες ἔχουσι βαθείας ῥαβδώσεις, ὅπως τοῦτο παρ' ὅλοις τοῖς ἐν Ἑλλάδι ναοῖς ἀπαντᾷται. Εἶναι ὅλος ἐκ Πεντελίου μαρμαροῦ· ὁ Περικλῆς ἐξελέξατο τὸ ὠραιότερον μάρμαρον τῶν ἐν Πεντέλῃ λατομειῶν· πολλὰ τεμάχια αὐτοῦ ἐξηρέθησαν ἢ διότι εἶχον ἐλάττωμά τι ἢ διότι κακῶς εἶχον κοπῇ, καὶ μέχρι σήμερον πέριξ τοῦ ναοῦ καὶ ἐντὸς τῶν

τειχῶν τῆς Ἀκροπόλεως φαίνονται τεμάχια κίονων, ὧν αἱ ῥαβδώσεις δὲν ἦσαν ἐπεξεργασμένα ἐντελῶς. Ὁ ναὸς ὑφύεται ἐπὶ τριῶν στρώσεων τοῦ ἐδάφους ἀποτελουσῶν σήμερον τρεῖς βαθμίδας, μεταξὺ τῶν ὁποίων φαίνονται τὰ ἔχνη δύο μικροτέρων βαθμίδων. Οἱ ναοὶ τῶν ἀρχαίων εἶχον πάντοτε περιττὸν ἀριθμὸν βαθμίδων, ἵνα κατὰ τὸν Βιτρούβιον ὁ δεξιὸς ποὺς, ἀρχίζων πρῶτος τὴν ἀνάβασιν τῆς κλίμακος, φθάνῃ πρῶτος ἐπὶ τῆς τελευταίας βαθμίδος. Οἱ κίονες τῆς προσόψεως εἶναι ὀκτώ, οἱ δὲ τῶν πλευρῶν δεκαοκτὼ τὸν ἀριθμὸν. Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ μόνον παράδειγμα ὀκταστήλου δωρικοῦ ναοῦ τῶν ἀρχαίων. Τὸ ἀπλοῦν τοῦτο περιστήλιον περικλείει τὸ οἰκοδόμημα καὶ σχηματίζει μετὰ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ κορυφὴν στοάν. Δευτέρα δὲ σειρὰ ἐξ ἐξ κίωνων, ὑψουμένων ὀπισθεν τῶν πρώτων ἐπὶ στηλοβατῶν, ἐκτείνεται ἐφ' ἐκάστης προσόψεως καὶ ἀφίνει μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ τοίχου τοῦ οἰκοδομήματος χώρον ἐλεύθερον, ὅστις διὰ μὲν τὴν ἀνατολικὴν πρόσοψιν λέγεται πρόναος, ὀπισθόδομος δὲ διὰ τὴν πρὸς τὸν Πειραιᾶ πρόσοψιν. Καὶ ὁ πρόναος καὶ ὁ ὀπισθόδομος ἐκλείοντο ὑπὸ κιγκλίδων προσηρμοσμένων εἰς τοὺς κίονας, μὴ ἀνοιγομένων εἰμὴ μόνον ἐν ἡμέραις ἐορτασίμοις. Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ ναοῦ ἦτο διηρημένον εἰς δύο ἄνισα μέρη διὰ τοίχου καθέτου ἔχοντος θύραν συγκοινωνίας. Τὸ μεγαλειότερον τῶν δύο τούτων μερῶν εἶναι ὁ λεγόμενος σηκός, ὅστις ὠδήγει πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὸν πρόναον· ὁ σηκὸς ἦτο ὁ κυρίως ναὸς, ἐν ᾧ εὕρισκετο τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς. Ἡ ἄλλη δὲ αἵθουσα ἐκαλεῖτο ὁ ὀπισθόδομος, ἐνθα ἔκειτο συνήθως ὁ δημόσιος θησαυρός, μένων οὕτως ὑπὸ τὴν φρουρήσιν τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκ τῶν τοίχων οἵτινες ἀπετέλουν τὸν ναὸν, δὲν σώζονται σήμερον εἰμὴ μόνον οἱ τοῦ ὀπισθοδόμου, καὶ οὗτοι ἐν μέρει καταρρέυσαντες. Οἱ τοῖχοι τοῦ σηκοῦ ἐξηφανίσθησαν, καὶ τὰ ἐρείπια αὐτῶν κεῖνται διεσπαρμένα περὶ τὸν Παρθενῶνα. Ἐπίσης καὶ οἱ ἐν τῷ σηκῷ ἐσωτερικὸν περιστήλιον ἀποτελοῦντες κίονες δὲν σώζονται πλέον· τοῦτο μόνον γνωρίζομεν ὅτι ἦσαν δωρικοῦ ῥυθμοῦ. Τέσσαρες κίονες ὑπεστήριζον τὴν ζωφόρον καὶ τὴν ὀροφὴν τοῦ ὀπισθοδόμου, καὶ οὗτοι καταστράφησαν· ἀγνοεῖται δὲ εἰς τίνα ἀνῆκον ῥυθμὸν, ἀλλ' ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τοὺς τοιοῦτους ναοὺς τῆς Ἑλλάδος, τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας, οἱ κίονες ἦσαν ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ, εἶναι πιθανόν ὅτι τοιοῦτο ῥυθμὸς ἦσαν καὶ ἐν τῷ Παρθενῶνι. Ὁ Ἀἰὶκ ὑποθέτει ὅτι ἦσαν ῥυθμοῦ κορινθιακοῦ, διότι ἐν τοῖς ἐρείπιοις τοῦ Παρθενῶνος εὗρέθη κιονόκρανον μετὰ φύλλων ἀκάνθης (κορ. ῥυθμὸς), ἀλλ' ὁ σοφὸς οὗτος συγγραφεὺς, ὅστις δὲν εἶχεν ἴδει τὸ κιονόκρανον, ἠγνόει ὅτι τοῦτο ἦτο ῥωμαϊκῶν χρόνων, καὶ μάλιστα χρόνων τῆς παρακμῆς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐκτὸς τούτου ὁ κορινθια-

κός ρυθμός είναι σπάνιος ἐν Ἑλλάδι, καὶ σχεδὸν ἀσυνήθης κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Περικλέους, ὁλίγον δ' ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸν σοβαρὸν καὶ αὐστηρὸν χαρακτήρα τῆς θυγατρὸς τοῦ Διὸς.

Μετὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τῶν Ἑνετῶν, ὁ Παρθενῶν, κατεστραμμένος περὶ τὸ μέσον, ἀφίνει ἀνοικτὴν τὴν εἴσοδον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Μετὰ τῆς κυρίας προσόψεως τὰ ἐρείπια τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους περιλαμβάνουσι τρεῖς μὲν κίονας τοῦ πρὸς βορρᾶν μέρους, πέντε δὲ τοῦ πρὸς νότον. Τὸ πρὸς δυσμὰς σύμπλεγμα περιλαμβάνει τὴν ἐτέραν πρόσοψιν μετὰ ἑξ κίωνων ἐκατέρωθεν, ἐνωμένων καὶ τούτων διὰ τεμαχίων τῶν στυλοβατῶν καὶ τοῦ ἀετώματος.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν δύο τούτων σωρῶν ἐρείπιον ἐκτείνεται εὐρύς χώρος, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν σώζονται ὀρθὰ ἢ τύμπανά τινα τῶν κίωνων τοῦ περιστυλίου. Ἐπὶ δὲ τῶν δύο μακρῶν πλευρῶν τοῦ ναοῦ παρατηρεῖται ὅτι τὰ δύο τεμάχια τῶν στηλοβατῶν δὲν ἀποτελοῦσιν εἰμὴ μίαν μόνην εὐθεῖαν γραμμὴν· καὶ ὅμως οἱ ὑποστηρίζοντες αὐτὰς κίονες δὲν μετετοπίσθησαν, οὐδὲ τὸ ἑδάφος ὑπεχώρησε· τοῦτο εὐκόλως καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τῶν τυμπάνων καὶ εἰς τὸ ἀμετακίνητον τῶν μερῶν τοῦ κρηπιδώματος καὶ τῶν βαθμιδῶν τοῦ ναοῦ.

Πρὸς τούτοις δὲ ἐὰν κατὰ τὴν ἐκκοπὴν τῶν μαρμάρων ἢ συνεπείᾳ τοῦ χρόνου αἱ δύο προσόψεις ὑπεχώρουν ἀπ' ἀλλήλων, συμπαρασύρουσαι καὶ τοὺς πλησίον κίονας, ὅλοι οἱ κίονες οὗτοι ἔπρεπε νὰ λάβωσι κλίσιν πρὸς τὰ ἔξω· ἀνευ καταμετρήσεως δύναται τις νὰ πεισθῇ ὅτι τὸ ἐναντιὸν συμβαίνει καὶ ὅτι οἱ κίονες ἔχουσι κλίσιν πρὸς τὰ ἔσω. Ἐκ τούτου εἰκάζομεν ὅτι τὸ κρηπιδῶμα τοῦ Παρθενῶνος δὲν ἐσχημάτιζε μίαν εὐθεῖαν γραμμὴν, ἀλλ' ὅτι ἔκλινε πρὸς τὰ δύο μέρη, στρέφον τὴν καμπυλότητά αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ σήμερον σωζόμενα ἐκ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ μέρους τοῦ Παρθενῶνος· τὰ λοιπὰ τοῦ οἰκοδομήματος μέρη κεῖνται ἐσπαρμένα πέριξ τοῦ ναοῦ· ἀναμιξί βλέπεις κιονόκρανα, τύμπανα, ὀγκολίθους τοῦ θριγκοῦ καὶ τῶν τοίχων. Ὅθεν ὁ ναὸς κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι κατεστραμμένος. Ἀλλ' ὅμως ὅ,τι πρὸ πάντων ὑπεκίνησε τὸν φανατισμὸν ἢ τὴν πλεονεξίαν εἶναι τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου. Ἡ ἀνατολικὴ ζωφόρος κατεστράφη καὶ οὕτως εἶπεν ἀπετεφρώθη κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1667 συμβῆσαν ἐκρήξιν (ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Ἑνετῶν)· σώζεται μόνον ἡ κρηπιασμένη καὶ ἀγνώριστος κεφαλὴ ἐνὸς τῶν ἱππῶν τοῦ Ἥλιου.

Ἡ δυτικὴ ζωφόρος, ἥτις κατὰ τὸ πλεῖστον εἴχε διατηρηθῇ, μαυρίζεται σήμερον ἐν μέσῳ τῆς ὁμίχλης τοῦ Λονδίνου· τὸ ἐν τῶν ἀγαλμάτων ἀφαιρεθὴ παρὰ τῶν Ἑνετῶν, καὶ τὰ λείψανα τῶν

δύο ἄλλων φαίνονται ἔτι εἰς τὰ ἄκρα τῆς ζωφόρου ταύτης.

Ἵπῃρχον 92 μετόπαι, ὧν 14 σώζονται ἐπὶ τῶν δύο προσόψεων τοῦ οἰκοδομήματος· 15 ἀφαιρεθῆσαν παρὰ τοῦ λόρδου Ἑλγίνου, ὅστις οὐδὲ κἄν τῶν τριγλύφων, ἐν αἷς περιεκλείοντο, ἐσεβάσθη· μία τῶν μετοπῶν τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους εὑρήται ἐν τῷ μουσεῖῳ τῶν Παρισίων, δύο δὲ σώζονται ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως· τῶν λοιπῶν οὐδὲ ἕχνος ὑπάρχει. Ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ διατηρεῖται ὁλόκληρον τὸ μέρος τῆς ζωφόρου, τὸ μὴ καταστραφέν παρὰ τῶν βομβῶν τοῦ Ἑνετοῦ Μοροζίνου.

Πρῶται αἱ γραφαὶ, αἱ κοσμοῦσαι τὸν ναὸν καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου. Δὲν ὑπάρχουσι σήμερον ἢ μόνον ἕχνη τινὰ κεκαλυμμένα ὑπὸ τοῦ κιτρίνου ἢ φαιοῦ χρώματος, τοῦ προερχομένου ἐκ τῆς ἐπηρείας τῶν ἀνέμων, τῶν βροχῶν καὶ τοῦ ἡλίου. Τὸ κυανοῦν χρῶμα εὑρήται ἐπὶ τῶν τριγλύφων, τὸ κίτρινον ἐπὶ τῶν κίωνων καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης στρώσεως τοῦ θριγκοῦ· τὸ μῆνιον (ἐρυθροῦν χρῶμα) ἐκόσμησε τὸ ἐμβαδὸν τῶν μετοπῶν τῆς ζωφόρου καὶ τῶν ἀετωμάτων· τὸ πράσινον τέλος ἦτο τὸ χρῶμα τῶν ἐνδυμάτων διαφόρων γεγλυμμένων προσώπων.¹ Ἀπαντα δὲ τὰ χρώματα ταῦτα εἶναι μεταλλικὰ, καὶ ὁ χρόνος δὲν ἤθελε τὰ φθεῖρει· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπετίθεντο ἐγκαυστικῶς ἐπὶ τοῦ μαρμάρου κατ' εὐθεῖαν, ὑπέστησαν ταχεῖαν βλάβην, διότι ἐὰν μέρη τινα τοῦ χρώματος ἀπασπῶντο, ἢ βροχὴ καταπίπτουσα ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ μαρμάρου εἰσέδυσεν εἰς τὰς κατωτέρας ἐκ κηρίου ἐπιστρώσεις, καὶ τὸ στρώμα τοῦ χρώματος ἐξηραίνετο καὶ κατέπιπτε.

Σήμερον δὲ τὸ γενικὸν χρῶμα τοῦ Παρθενῶνος εἶναι τὸ χρῶμα, τὸ ὁποῖον δίδει ὁ ἥλιος εἰς ὅλους τοὺς μαρμαρίνους λόφους τῆς Ἀττικῆς· τὰ κάθετα μέρη ἔχουσι χρῶμα κασανόχρου χρυσοῦν, τὸ ὁποῖον ἐξέχει καθαρῶς ἀπὸ τῆς λάμψεως τοῦ οὐρανοῦ. Τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου αἱ ἀκτῖνες χρωματίζουσι διὰ ῥοδίνης ἰώδους χροῖας τὰ γυμνὰ ὅρη τῆς Σαλαμῖνος καὶ τὰ παράλια τῆς Ἐπιδάου. Ἡ χερσόνησος τῆς Μουνυχίας λαμβάνει χρῶμα πυρὸς· μετ' ὀλίγον αἱ ζωηραὶ ἀκτῖνες ψαύουσι τὰς κορυφὰς τῆς Πνυκὸς καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ καταλήγουσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ἵσταται ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς. Περὶ τὸ ἐσπέρας δὲ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς ἐπὶ τῆς πεδιάδος, χρυσοῦσι καὶ φλογίζουσι τὸν Παρθενῶνα. Εἶναι δὲ αὗται αἱ μόναι στιγμαὶ καθ' ἃς τὸ θέρος δύναται νὰ προσβλέψῃ τις ἀτιμωρητῇ.

1. Ἐν τοῖς πολυχρόις κοσμήμασι τοῦ Παρθενῶνος ἀριθμῆτέα καὶ τὰ διάφορα ὄπλα καὶ ἐργαλεῖα κεκρυσμένα, τὰ ὁποῖα ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας πλεῖστα τῶν παριστανομένων προσώπων.

εἰς τὰ ἐρείπια ταῦτα· διότι ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ τὸ φῶς πίπτον κατακορύφως ἐκτείνει ἐπὶ τῶν κίωνων τὰς μελαίνιας σκιὰς τῶν κιονοκράνων καὶ τῶν ζωφῶρων· τὰ δὲ λοιπὰ μέρη ἀποδίδουσι λάμψιν, ἣν ὁ ὀφθαλμὸς δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ. Ἐκαστον τεμάχιον, ἕκαστον μέρος ἀνοικτὸν, ἕκαστος κίων, ὅστις ἄλλατε ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῶν παρακειμένων οἰκημάτων, ἵσταται τῶρα ἐν ὅλῃ τῇ θαμβωτικῇ λευκότητι καὶ ἀναδίδει ἀκτῖνας ὡς μέταλλον τηκόμενον. Κατὰ τὰς σπαρτάς δὲ ἡμέρας, καθ' ἃς ὁ οὐρανὸς εἶναι συννεφώδης, ὁ Παρθενῶν φαίνεται στακτόχρους καὶ ἔρημος ὡς νὰ μὴ εἶχε κατοικηθῇ παρὰ τῆς θεᾶς, ἢ ὡς νὰ εἶχεν ἐγερθῇ διὰ τὰς Εὐμενίδας· ἀλλ' ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς οὐρανὸς ἀναλάβῃ τὴν λάμψιν του, τὰ ἐρείπια ταῦτα μακρόθεν βλεπόμενα καὶ πρὸ πάντων περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, φαίνονται ἀνλαμβάνοντα ζωὴν ὡς ἐν ταῖς πρώταις αὐτῶν ἡμέραις· τὸ καθαρὸν φῶς μεταδίδει αὐτοῖς τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωὴν του. Ἐὰν δὲν ἦσαν ἐρείπια, ἢ θεὰ βεβαίως θὰ ἐκατόικε ἀκόμη ἐν αὐτῷ τῷ ναῷ τῆς.

¹ Ἐπὶ τῇ συνήθει.

EMILE BURNOUF

Πρώτη Διευθύντρια· τῆς ἐν Ἀθῆναις Γαλλικῆς Σχολῆς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΦΙΛΙΑΣ

Διήγημα τοῦ Ἀνδερσεν.

Ἐν τινι μικρῇ, στενῇ καὶ σκολιᾷ ὁδῷ παρετρεῖτο μεταξὺ πολλῶν ἄλλων πενιχρῶν οἰκίσκων καὶ τις οἰκία ὑψηλὴ, ἀλλ' ἑτοιμόρροπος καὶ παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένη. Ἡ οἰκία αὕτη κατωκεῖτο μόνον ὑπὸ πτωχῶν, καὶ πανταχοῦ ἐν αὐτῇ, ἰδίως δ' ἐν τῷ ὑποστέγῳ ὑπερφῶ, ἐβλεπε τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν γυμνότητα.

Εἰς τὸ παράθυρον τοῦ ὑπερφῶ ἐκρέματο παλαιόν τι κλωβίον, τὸ ὁποῖον οὔτε κυαθίσκον εἶχε διὰ τὸ νερὸν τοῦ πτηνοῦ· ἀντ' αὐτοῦ ὑπῆρχε λαίμυρος φιάλης ἀνεστραμμένη καὶ ἐπωμασμένη κάτωθεν.

Μία γραῖα ἡνοιξε τὴν θυρίδα τοῦ κλωβίου καὶ εἰσήγαγε τὴν τροφὴν τῆς ὑπολαΐδος, ἥτις ἐπῆδεν καὶ ἐκελάδει ἐν αὐτῷ εὐθύμως καὶ χαριέστατα.

— Ναι, τὸ ἡξέυρω καὶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ λαίμυρος τῆς φιάλης, ἢ μάλλον ἐσκέφθη, διότι ἐν τεμάχιον φιάλης δὲν ὀμιλεῖ παντελῶς, δὲν τῷ εἶναι ὅμως καὶ ἀπηγορευμένον νὰ σκέπτηται. Ναι, τὸ ἡξέυρω καὶ ἐγὼ, κελαδεῖς σὺ, ἀφ' οὗ ἔχεις σῶα καὶ ἀβλαβὴ ὅλα σου τὰ μέλη· θὰ ἐβλέπαμεν ὅμως ἐὰν θὰ ἐκελάδεις καὶ θὰ ἐπῆδας ὅπως τῶρα, ἂν σοῦ ἔλειπε τὸ περισσότερον μέρος τοῦ σώματός σου, καὶ δὲν σοῦ ἔμενε παρὰ μόνον ὁ λαίμυρος καὶ τὸ ῥάμφος, καὶ ἐκεῖνο βουλωμένον! Ἔτσι εἶναι, πρέπει νὰ ὑπάρχουν καὶ εὐτυχεῖς εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἐγὼ δὲν ἔχω καμμίαν ἀφορμὴν νὰ κε-

λαδῶ, ἀλλὰ καὶ ἂν ἤθελα δὲν θὰ ἠμποροῦσα. Ἦτο καιρὸς, ὅταν ἤμην δολάκαιρη φιάλη, ὅπου ἐγνώριζα καὶ ἐγὼ νὰ συρίζω πολὺ νόστιμα, μόλις μὲ ἐγέμιζον καὶ ἔβαλλον τὸ πῶμα εἰς τὰ χεῖλη μου. Ἦμην πολὺ φαιδρὰ τότε καὶ διεσκέδαζα ὅλους. Παρευρέθην καὶ εἰς τὴν περιφημον ἐκείνην ἐξοχικὴν διασκεδάσιν διὰ τοὺς ἀρραβῶνας τῆς κόρης τοῦ κοσμηματοπώλου. Ἐνθυμούμαι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς νὰ ἦτο χθές. Πόσα πράγματα δὲν εἶδα, πόσα βάσανα δὲν ἐπέρασα εἰς τὸ διάστημα τῆς ζωῆς μου! Διήλθον διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος· καὶ θέσεις λαμπροτάτας κατέλαβα καὶ εἰς τὸν βόρβορον ἐκυλίσθην· τῶρα εἰμαι κρεμασμένη εἰς ἐν κλωβίον καὶ ἐκτεθειμένη εἰς τὸν ἄερα καὶ τὸν ἥλιον. Ἀληθινὰ ἡ ἱστορία μου ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὴν ἀκούσῃ κανεὶς, ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἀπὸ ἐκείνας ὁποῦ τρέχουν καὶ καυχῶνται εἰς τὸν ἑνα καὶ τὸν ἄλλον δι' ὅσα εἶδαν καὶ ἔπαθον· ἐπειτα καὶ ἂν ἤθελα νὰ ὀμιλήσω δὲν θὰ ἠδυνάμην.

Οὕτω δὲ, ἐν ᾧ τὸ μικρὸν πτηνὸν ἐκελάδει εὐθύμως τὸ ἄσμά του, καὶ ἐν ᾧ εἰς τὸν δρόμον κάτω ἕκαστος ἐπήγαγε καὶ ἤρχετο, συλλογίζόμενος τὰς ὑποθέσεις του, τὰς διασκεδάσεις του, συχνάκις δὲ καὶ μὴ συλλογίζόμενος τίποτε, ἢ φιάλη, τῆς ὁποίας εἶχε μείνει μόνον ὁ λαίμυρος, παρεδόθη εἰς βαθυτάτας σκέψεις.

Ἐσυλλογίζετο τὴν φλογερὰν κάμινον τοῦ ὑελοურγείου, ἐν ᾗ τολμηρὰ πνοὴ τῇ ἐδωρήσατο τὴν ζωὴν. Ἐνθυμεῖτο πόσον κατ' ἀρχὰς ἐλυπήθη ἀποχωρίζομένη τῆς μεγάλης καὶ ζωογόνου θερμότητος τοῦ χωνευτηρίου, καὶ πῶς εἶτα συνειθίσασα τὴν νέαν κατάστασίν της ἐχάρη εὐθεῖα ἐν τῷ μέσῳ τάγματός ὁλοκλήρου φιαλῶν, ἐκ τῆς αὐτῆς ἐξελλοιούσων καμίνου, καὶ τῶν ὁποίων αἱ ὠραιότεραι ἦσαν προωρισμέναι νὰ γεμισθῶσι διὰ καμπανίτου καὶ αἰκινότεραι διὰ ζύθου. Καὶ δύναται μὲν ἐνίοτε νὰ συμβῇ φιάλη ζύθου νὰ περιελθῇ οἶνον πολυτιμώτατον, *Δάκρυα Χριστοῦ*, καὶ φιάλη καμπανίτου ἐμετικόν· ἀλλ' ἡ γέννησις καταφαίνεται πάντοτε ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς, καὶ ἡ εὐγένεια μένει εὐγένεια καὶ ὅταν ἔτι εἰς τὰς φλέβας αὐτῆς κυκλοφορῇ αἷμα καχεκτικὸν καὶ διεφθαρμένον.

Ἦμέραν τινὰ πᾶσαι αἱ φιάλαι ἐτοποθετήθησαν ἐντὸς κιβωτίων, καὶ ἡ ἡμετέρα μετ' αὐτῶν. Ποῦ νὰ συλλογισθῇ τότε ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ καταντήσῃ εἰς τὸ κλωβίον ἐνὸς πτηνοῦ!

Ὅτε ἐπανεῖδε τὸ φῶς—φῶς ὅμως πολὺ ἀμυρόν—εὐρέθη ἐν τῷ ὑπογείῳ οἴνευπόρου. Ἐκεῖθεν τὴν ἐξήγαγον ἐκ τοῦ κιβωτίου μετὰ τῶν ἄλλων συντρόφων της, καὶ τὴν ἐρρίνισαν διὰ πρώτην φοράν. Ἐρριμμένη κατὰ γῆς, κενὴ καὶ ἀνευ πώματος, μεγάλην ὁμολογουμένως ἠσθάνετο ἐνόχλησιν· ἠσθάνετο ὅτι κατὰ τῆς ἔλειπε τὸ κατὰ τὴν ὅμως αὐτὴ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ δρίσῃ. Ἀλλ' ὅταν ἐπληρώθη οἶνου παλαιοῦ καὶ γενναίου, ὅταν τῆς

ἔθεσαν ἐν πῶμα καὶ μίαν ἐπιγραφὴν εἰς τὴν ῥάχιν μὲ τὰς λέξεις *Πρώτης ποιότητος*, τότε ἡσθάνθη ἑαυτὴν εὐτυχῇ, ὡς ἐὰν ἐδίδεν ἐξετάσεις καὶ ἐλάμβανε τὸν βαθμὸν ἄριστα. Τῇ ἐφαινότο ὅτι ἤκουεν ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς φωνὴν ἔδουσιν πράγματα καθ' ὅλοκληρίαν ἄγνωστα αὐτῇ. Ἡ ἐνδόμυχος τῆς φιάλης φωνὴ ἔψαλλε τὸν πλοῦτον τῶν εὐφρόρων ἀμπελώνων, τοὺς χρυσανθεῖς ἀγροῦς καὶ τὰς χλοεράς κοιλιάδας, τὰ θέλητρα τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας ἀπαρallάκτως ὡς ἡ ἐνδόμυχος φωνὴ τῶν νέων ποιητῶν οἵτινες πολλὰ καλὰ-καλὰ δὲν ἔχουσι συναίσθησιν τοῦ τι ψάλλουσι.

Πρῶτον τινὰ ἡ φιάλη μας ἐπωλήθη εἰς τὸν ὑπάλληλον τοῦ κοσμηματοπώλου, ὅστις ἦλθε ν' ἀγοράσῃ οἶνον πρώτης ποιότητος. Ἐτέθη ἀκολούθως ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας εἰς καλάθιον πλῆρες χοιρομηρίου, ἀλάντων, ὀλλανδικοῦ τυροῦ, νωποῦ βουτύρου καὶ ἄρτου λευκοτάτου. Ἡ κόρη τοῦ κοσμηματοπώλου ἦτο νέα καὶ ὠραία. Οἱ μεγάλοι μέλανεσ δόξαλοι τῆς ἡσάν πληρεῖς πυρὸς καὶ εὐγλωττίας· μειδίαμα χαριέστατον ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς· αἱ χεῖρές τῆς ἦσαν μικραὶ, ἀβραὶ καὶ λευκαί, ἀλλ' ὁ τράχηλος καὶ οἱ ὤμοί τῆς λευκότεροι ἔτι. Ἦτο ἐνὶ λόγῳ θελκτικώτατον καὶ ἀγνότατον πλάσμα.

Ἐν ᾧ ἡ οἰκογένεια τοῦ κοσμηματοπώλου ἐπορεύετο εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἡ φιάλη εἶχεν ἐξαγάγει τοῦ καλαθίου τὸν δι' ἐρυθροῦ ἰσπανικοῦ κηροῦ ἐσφραγισμένον λαιμόν τῆς καὶ ἡδύνατο ἀνέτως νὰ περιεργάζεται τὰ περὶ αὐτήν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ νέα κόρη ἔρριπτεν ἐν βλέμμα πρὸς νέον ναυτικόν, καθήμενον παρ' αὐτήν. Ὁ νέος οὗτος εἶχεν ἀνατραφῇ παρὰ τῷ κοσμηματοπώλῳ, καὶ πρὸ μικροῦ εἶχε λάβει θέσιν πρωρέως ἐν τινὶ πλοίῳ. Τὴν ἐπαύριον ἔμελλε ν' ἀποπλεύσῃ διὰ μεμακρυσμένης χώρας, ἡ δὲ συνδιάλειξις περιεσφύετο περὶ τὰ τοῦ ταξειδίου του.

Ἡ ἄμαξα ἐσταμάτησεν ἐν τῷ δάσει. Μόλις κατήλθον οἱ ἐν αὐτῇ καὶ ἀμέσως ἐκάθησαν ἐπὶ τῆς χλόης, ὁ δὲ πατήρ ἔλαβεν ἀμέσως τὴν φιάλην καὶ τὸν κοχλίαν, ὅπως ἐξαγάγῃ τὸ πῶμα αὐτῆς. Φαντάζεσθε τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰ αἰσθήματα φιάλης, τὸ πρῶτον ἐκπωματιζομένης; Οὐχί, οὐδέποτε θὰ λησμονήσῃ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην στιγμὴν, καθ' ἣν ἀποσπασθέντος τοῦ πώματος αὐτῆς ἐκρότησε, ὡσεὶ ἐκπέμπουσα ἐκπλήξεως κραυγὴν, καὶ καθ' ἣν ἐκ τῶν στέρνων τῆς ἐξέρρευσε ὁ οἶνος φαιδρῶς μορμυρίζων.

— Εἰς ὑγίειαν τῶν μελλονύμφων! προέπειν ὁ πατήρ. Ἀπαντα δὲ τὰ ποτήρια ἐκενώθησαν ὁμοθυμαδόν· εἶτα ὁ νέος ναυτικὸς ἡσπάσατο τὴν εὐεὶδῆ μνηστῆν του.

Τὰ ποτήρια ἐπληρώθησαν ἐκ νέου.

— Καλῶς νὰ σὰς εὖρω μετὰ ἐξ μῆνας καὶ νὰ ἐορτάσωμεν τοὺς γάμους, εἶπεν ὁ νέος.

Καὶ ἀφ' οὗ ἔπειν, ὕψωσε τὴν φιάλην.

— Παρέστης μάρτυς, ἀνεκραύγασε, τῆς εὐδαιμονεστέρης ἡμέρας τοῦ βίου μου· δὲν θέλω νὰ σὲ μεταχειρισθῇ πλέον κανεῖς.

Καὶ τὴν ἐσφενδόνισε μακράν. Αὕτη δὲ διαγράψασα παραβολὴν ἔπεσεν εἰς ἀπόστασιν ἐκατοντάδος βημάτων ἐντὸς μικροῦ ἔλους ἐν μέσῳ καλαμώνων καὶ ἄλλων ὑδροχαρῶν φυτῶν.

Ἡ κόρη τοῦ κοσμηματοπώλου οὐδὲ κἄν βεβαίως ἐσυλλογίζετο ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ τὴν ἐπανίδῃ πλέον. Καὶ ἐν τούτοις πόσα πράγματα ἀπροσδόκητα συμβαίνουσιν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον.

— Τοὺς ἐκέρασα οἶνον καὶ πρὸς ἀνταμοιβὴν μὲ πετῶσιν εἰς τὰ ἔλη, ἐσκέφθη ἡ φιάλη. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἡ πρόθεσίς των δὲν ἦτο κακὴ.

Δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ ἴδῃ οὔτε τοὺς μελλονύμφους, οὔτε τοὺς γέροντας γονεῖς, τοὺς ἤκουεν ὅμως ἔδοντας ἐπὶ πολὺ ἀκόμῃ.

Τὴν ἐσπέραν δύο παιδία ἐκ τοῦ παρκακτιμένου χωρίου τὴν ἀνεῦρον ἐν μέσῳ τοῦ καλαμῶνος, τὴν ἐπῆραν καὶ τὴν ἔφερον εἰς τὴν κατοικίαν των. Ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός των ἦτο ὡσαύτως ναυτικός· τὴν προτεραιάν εἶχε μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν, ἡ δὲ μήτηρ των ἠτοίμαζε τὸν ὀδοπορικὸν σάκκον, ὃν ὁ πατήρ των ἐσκόπευε νὰ κομίσῃ εἰς τὸν ταξειδιώτην συνοδεύων αὐτὸν μετὰ τῶν τελευταίων ἀποχαιρετισμῶν τῆς οἰκογενείας.

Εἶχεν ἤδη θέσει ἡ μήτηρ εἰς τὸν σάκκον φιάλιν πλῆρη τονικοῦ τινος ποτοῦ, ὅτε ἦλθον τὰ παιδία φέροντα τὴν φιάλην. Ἡ χωρητικότης τῆς τελευταίας ταύτης ἦτο διπλασία τῆς ἄλλης· τούτου ἕνεκα τὸ ποτὸν μετηγγίσθη εἰς αὐτήν. Τὸ ποτὸν ἐκεῖνο δὲν ἦτο πλέον οἶνος· ἦτο πικρὸν, ἀλλ' ἐν τούτοις καλὸν, ἂν οὐχὶ εἰς τὴν γεῦσιν, εἰς τὸν στόμαχον ὅμως.

Οὕτω δὲ ἡ φιάλη μας ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τοῦ πλοίου ὅπερ κατὰ παράδοξον συγκυρίαν ἦτο τὸ αὐτὸ, ἐφ' οὗ ἐπέβαινε καὶ ὁ μελλονύμφος τῆς θυγατρὸς τοῦ κοσμηματοπώλου. Ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν τὴν εἶδε, καὶ ἂν τὴν ἔβλεπε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν θὰ τὴν ἀνεγνώριζε.

Ἐπὶ τοῦ πλοίου τὴν ἐβάπτισαν, καὶ ἕνεκα τῶν θεραπευτικῶν ιδιοτήτων τοῦ ἐν αὐτῇ περιεχομένου ποτοῦ, ἐξ οὗ πολλοὶ ὠφελήθησαν, τὴν ὠνόμασαν *Φαρμακοποιόν*· καὶ ἀληθῶς μέχρι τελευταίας σταγόνος αὐτῆς ἦτο ἀνταξία τοῦ ὀνόματος τούτου. Ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο εὐτυχιστάτη δι' αὐτήν. Πολλάκις οἱ ναυτοπαιδὲς τὴν ἐλάμβανον εἰς χεῖρας καὶ τὴν ἐξεπωμάτιζον, αὐτὴ δὲ ἐκελάδε καὶ ἐσύριζε φαιδρῶς προστριβένου τοῦ πώματος εἰς τὰ χεῖλιν τῆς.

Παρήλθον ἔκτοτε πολλοὶ μῆνες, καθ' οὓς ἔμεινε κενὴ καὶ λησμονημένη ἐν τινὶ γωνίᾳ, ὅτε—κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ταξειδίου των εἰς τὰ ξένα συνέβη τοῦτο ἡ κατὰ τὴν ἐπ' ἀνοδὸν ἐκείθεν; τὸ ἡγνὸν διότι δὲν εἶχεν ἀποβιβάσθῃ—ἡ γέρθη δεινὴ τρικυμία. Κύματα γιγαντιαία καὶ

λυσσώδη ὕψουν τὸ πλοῖον καὶ τοσοῦτω σφοδρῶς τὸ ἐπληττον, ὥστε ἔτριζον πᾶσαι αὐτοῦ αἱ συναρμογαί. Μετὰ μικρὸν οἱ ἱστοὶ ἐθραύσθησαν, ἤρξατο εἰσδύον ὕδωρ, ὅπερ δὲν κατορθώθη νὰ ἐκρεύσῃ διὰ τῶν ἀντλίων, καὶ τὸ πλοῖον ἐβυθίσθη ἐν νυκτὶ ζοφερᾷ καὶ φρικώδει.

Κατὰ τὴν κραισιμωτάτην ἐκείνην στιγμὴν ὁ μελλονύμφος τῆς κόρης τοῦ κοσμηματοπώλου ἔγραψεν ἐπὶ τινος χαρτίου τὰς ἐξῆς λέξεις· «Θεέ μου, οἴκτειρον ἡμᾶς. Ἀπολώλαμεν!» Προσέθηκεν ἕνα ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τὴν μελλονύμφον του, τὸ ὄνομά του, τὸ τοῦ πλοίου, τὴν χρονολογίαν, εἰσήγαγε τὸ χαρτίον εἰς τὴν κενὴν φιάλην, εἶτα δὲ ἐρμητικῶς πωμάσας αὐτὴν τὴν ἔρριψεν εἰς τὰ κύματα.

Οὐδόλως ἐφανατάζετο, φεῦ! ὅτι ἡ φιάλη ἡ φέρουσα τὴν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου τοῦ ἦν αὐτὴ ἐκείνη, ἐξ ἧς ἔπειν ἐπευχόμενος ὑπὲρ τῶν γάμων καὶ τῶν ἐλπίδων του.

Ἀπαντες οἱ ἐπιβάται καὶ τὸ πλήρωμα ἀπολέσθησαν μετὰ τοῦ πλοίου. Μόνον ἡ φιάλη ἐπέπλεε κούφη ὡς πτηνὸν προσψαῦον διὰ τῶν πετρῶν του τὴν ἐπιφάνειαν τῶν κυμάτων.

Ὁ ἥλιος ἀνέτειλε καὶ ἔδυσε. Ἡ λαμπρὰ τοῦ λυκόφωτος ἀνταύγεια ἀνεμίμνησκεν εἰς τὴν ταξειδεύτριαν τὴν φλογερὰν κάμινον, ἣν ἔσχεν ὡς κοιτίδα, καὶ τῇ ἐπέφερε νοσταλγίαν. Ἐν τούτοις ἐξηκολούθει τὸν δρόμον τῆς, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ ἐπὶ τῶν βράχων, χωρὶς νὰ καταποθῇ ὑπὸ τῶν καρχαριῶν.

Ἐπλευσεν οὕτω πολλὰς ἡμέρας καὶ μῆνας, ἀκολουθοῦσα τὸ ρεῦμα, ὅτε μὲν πρὸς βορρᾶν, ὅτε δὲ πρὸς νότον. Ἦτο ἐλευθέρη καὶ ἀνεξάρτητος· ἀλλ' ὅλα τὰ βαρύνεται τις καὶ αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν, ὡς φαίνεται, κάποτε.

Τὸ μικρὸν τεμάχιον χάρτου, ὁ τελευταῖος τοῦ νεανίου ἀποχαιρετισμὸς πρὸς τὴν μνηστῆν αὐτοῦ, δὲν θὰ ἐγίνετο πρόξενος στυγερᾶς ἀπελπισίας περιερχόμενον εἰς χεῖρας τῆς δυστυχοῦς νεάνιδος; Ἐπειτα ποῦ ἦτο αὕτη; Ποῦ ἦσαν αἱ λευκότεραι καὶ ἀβρόταται αὐτῆς χεῖρες; Ποῦ ἦτο ὁ τόπος τῆς; Ἡ φιάλη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἡγνὸν πάντα ταῦτα. Ἐξηκολούθει ὅμως πλέουσα μέχρι οὗ προσήραξεν εἰς τινὰ ἀκτὴν. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὠμίλουν γλῶσσαν ἐντελῶς ἀκατάληπτον εἰς αὐτήν, οὐδὲν δ' ὁμολογουμένως εἶναι ἐνοχλητικώτερον ἀπὸ τὸ νὰ μὴ καταλαμβάνῃ τὴν γλῶσσαν ἐκείνων μεθ' ὧν συμβοῖς.

Εὔρον τὴν φιάλην, τὴν ἐξεπωμάτισαν, ἐξήγαγον τὸ γραμματίον καὶ ἐξήτασαν αὐτὸ μετὰ προσοχῆς· ἀλλ' οὐδεὶς ἡδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας περιεῖχε· ἐμάντεον μόνον ὅτι θὰ προήρχετο ἐκ πλοίου ναυαγήσαντος· ἀλλ' οὐδὲν πλέον. Ὅθεν μὴ γινώσκοντες τί νὰ τὸ κάμωσι, τὸ ἔθηκαν εἰς ἐν κιβώτιον.

Ἐκάστοτε, ὁσάκις ξένος τις ἤρχετο, τῷ ἐπεδεικνύετο τὸ γραμματίον τοῦτο· ἐκ τῆς πολλῆς δὲ

χρήσεως οἱ χαρακτῆρες αὐτοῦ, οἵτινες ἦσαν γεγραμμένοι διὰ μολυβδογραφίδος, κατέστησαν ἐπὶ τοσοῦτον δυσδιάκριτοι, ὥστε ἐπὶ τέλους οὐδὲ νὰ ὑποθέσῃ τις ἡδύνατο ὅτι τὸ χαρτίον ἐκεῖνο εἶχε ποτὲ γράμματα.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἡ φιάλη ἔμεινε εἰς τὸ κιβώτιον, μέχρι οὗ ἡμέραν τινὰ τὴν ἀνεβίβασαν εἰς τὴν ὑπὸ τὴν στέγην ἀποθήκην, ἐνθα κατεκαλύφθη ὑπὸ κονιορτοῦ καὶ ἀραχνῶν. Πόσον ἐθλίβετο τότε ἐνθυμουμένη τὴν εὐδαίμονα ἡμέραν, καθ' ἣν ἐκέρασε τὸν οἶνον τῶν ἀρραβῶνων ἐν τῷ δάσει, καὶ ἐκείνας καθ' ὧς πλέουσα ἐπὶ τῶν κυμάτων ἔφερε τὸν ὕστατον ἀποχαιρετισμὸν μνηστῆρος εἰς τὴν προσφιλεῖ αὐτοῦ μνηστῆν!

Ἐν τούτοις εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔμεινε ἐπὶ εἴκοσιν ὀλόκληρα ἔτη, καὶ θὰ ἔμεινε ἔσως μέχρι τοῦδε, ἂν ἡ οἰκία δὲν καταδαφίζετο. Ὅτε ἀφῆρεθῃ ἡ στέγη τὴν ἀνεκάλυψαν, καὶ εἶδεν ὅτι ἀσχοιοῦνται περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν ἡδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί ἔλεγον.

— Ἐὰν ἔμεινον κάτω εἰς τὸ δωμάτιον, ἐσκέφθη, θὰ ἐμάνθηναι τὴν γλῶσσαν αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλ' εἰς μίαν ἀποθήκην πῶς νὰ μάθῃ κανεῖς ξένος γλώσσας;

Ἐπλύθη καὶ ἐρρινίσθη διότι θὰ τὴν ἐχρειάζοντο βεβαίως. Εὐτυχῆς διότι ἀποκατέστη καθαρά καὶ διαφανῆς, ἐνόμισεν ὅτι ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς νεανικοὺς αὐτῆς χρόνους· μόνον ἡ κολακευτικὴ ἐπιγραφή τῆς ἔλειπε.

Τὴν ἐπλήρωσαν ἐκ τινος εἶδους σπόρου, ἀγνώστου αὐτῇ, ἀκολούθως δὲ τὴν ἐπώμασαν καὶ τὴν περιετύλιξαν τοσοῦτω καλῶς, ὥστε δὲν ἡδύνατο νὰ διακρίνῃ οὔτε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, οὔτε τὸ τῶν λύχνων, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον τὸ τῶν ἀστέρων. Οὕτω προετοιμασθεῖσα τὴν ἔθεσαν ἐντὸς κιβωτίου, ὅπως τὴν ἀποστείλωσιν πολὺ μακράν, καὶ τοὶ κατηγανακτισμένον διότι ἐταξειδεύουν εἰς τὰ σκοτεινὰ, οὐδὲν βλέπουσα ἢ ἀκούουσα τῶν περὶ αὐτήν.

Ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸν πρὸς ὅρον αἱ πρῶται λέξεις ὧς ἤκουσεν ἦσαν αἱ ἐξῆς· «Μὲ πόσῃ φροντίδι τὴν περιετύλιξαν καὶ τὴν ἔθεσαν εἰς τὸ κιβώτιον! ὅπως δὴ ποτε ὅμως, ὧς παρατηρήσωμεν μήπως ἔσπασε.» Καὶ ἦτο αὐτὴ ἐκείνη ἡ γλῶσσα ἣν τὸ πρῶτον ἤκουσεν, ἐν τῷ ὕδατι, ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οἴνου, ἐν τῷ δάσει, ἐπὶ τοῦ πλοίου· ἡ μόνη γλῶσσα ἣν κατελάμβανε! Ἐπείσπερε λοιπὸν εἰς τὴν γενέθλιον αὐτῆς χώραν! Ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς χαρᾶς ἣν ἡσθάνθη ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἐξολισθήσῃ τῶν χειρῶν, αἵτινες τὴν ἐκράτουν. Ἐκπωματισθεῖσα καὶ κενωθεῖσα ἐτέθη εἰς ἐν ὑπόγειον, ἐνθα διήνυσεν ἐν ἡσυχίᾳ πολλὰ ἔτη τῶν γηρατειῶν τῆς, εὐτυχῆς λογιζομένη, διότι ἔζη ἐν μέσῳ συμπατριωτῶν.

Ἐσπέραν τινὰ ὁ κῆπος τῆς οἰκίας ἐκοσμήθη δι' ἐορτήν. Ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον δᾶδες πολλὰ καὶ ἀνημμέναι ἐσχημάτιζον στέφανον φωτεινόν,

φανοὶ δὲ χάρτινοι καὶ ποικιλόχρωμοι ἐφαίνοντο ὡς χονδρὰ ἄνθη ἐν μέσῳ τοῦ φυλλώματος τῶν δένδρων. Ὁ οὐρανὸς ἦτο αἴθριος καὶ ἀστερόεις· ἡ δὲ σελήνη ἐσκόρπιζε μεγαλοπρεπῶς τὰς γλυκεῖας αὐτῆς ἀκτῖνας. Εἰς τὰς πυκνοφύλλους σιαδάς τοῦ κήπου εἶχον τεθῆ φιάλαι, δίκην κηροπηγίων φέρουσαι ἀνημμένα κηρία· μεταξὺ αὐτῶν συγκατηριμείτο καὶ ἡ ἡμετέρα, ἥτις ἦτο κατενθουσιασμένη βλέπουσα ἑαυτὴν ἐν τῇ γλοερᾷ ἐκείνῃ ἐκτάσει, καὶ περὶ αὐτὴν πλήθος εὐθύμων ἀνθρώπων, ὧν οἱ πλεῖστοι ἐχόρευον εἰς τὸν ἦχον λαμπρᾶς μουσικῆς. Τὸ θέαμα ἐκεῖνο ἦτο ἱκανὸν νὰ τὴν κάμῃ νὰ λησμονήσῃ τὰ εἰκόσιν ἔτη, τὰ ὁποῖα εἰς ξένην γῆν διήλθεν ἐν σκοτεινῇ ἀποθήκῃ.

Ἔστιν ὅτε νέος τις καὶ νεᾶνις ἐκάθοντο οὐχὶ μακρὰν αὐτῆς, ἀναμνησκόμενοι αὐτῇ τὸν νέον ναυτικὸν καὶ τὴν κόρην τοῦ κοσμηματοπώλου. Οἱ στοχασμοὶ τῆς εἶχον τινὰ ἀναλογίαν μετὰ τῶν στοχασμῶν γηραιᾶς τινος κόρης, εὐρίσκομένης μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὴν θλίψιν τῆς ἀναπολοῦσα τὴν εὐδαιμονεστέραν τοῦ βίου τῆς ἡμέραν, τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ μνηστὴρ αὐτῆς—νέος ναυτικός—προέπιεν ἐν μέσῳ ἐνὸς δάσους, ὑπὲρ τοῦ προσεχοῦς γάμου τῶν. Ἐν τούτοις δὲν ἀνεγνώριζε τὴν φιάλην, ἥτις ἀφ' ἑτέρου οὐδὲ κἀν ὑποπτεύετο ὅτι ἡ γραία ἐκείνη καὶ ἡ ὥραία κόρη τοῦ κοσμηματοπώλου ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Οὕτω συχνὰ συμβαίνει εἰς τὸν κόσμον· οἱ ἄνθρωποι ἀποχωρίζονται, καὶ ὅταν μετὰ παρέλευσιν χρόνου συναντηθῶσι, δὲν ἐνθυμοῦνται ἂν εἶδον ποτὲ ἀλλήλους.

Ἡ φιάλη ἐπανεκάμψε παρὰ τῷ οἴνοπώλῃ ὅστις τὴν ἐγέμισεν ἐκ νέου καὶ τὴν ἐπώλησεν εἰς ἕνα ἀερονάυτην, μέλλοντα τὴν ἐπόμενῃ κυριακῇ ν' ἀνέλθῃ δι' ἀεροστάτου· ἐτέθη δὲ εἰς καλὰθιον μετὰ τινος κονίτικου, τρέμοντος ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι ἐκ μεγίστου ὕψους θὰ κατήρχετο δι' ἀλεξιπτώτου. Κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν, τὸ ἀερόστατον ἐπληρώθη ἀερίου· εἴτα τὰ συνέχοντα αὐτὸ σχοινία ἐκβήσαν, καὶ ὁ ἀερονάυτης, τὸ καλὰθιον, ἡ φιάλη καὶ ὁ κόνικλος ἀνῆλθον εἰς τοὺς ἀέρας· κάτωθεν αὐτῶν ἡ μουσικὴ ἐπαίανιζε, τὸ δὲ πλήθος ἐπευφύμει.

Τί ἀλλόκοτον ταξείδιον, ἐσκέπτετο ἡ φιάλη· δὲν φοβεῖται κἀνεὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς βράχους—θάλασσα χωρὶς ὑφάλους!

Μυριάδες ἀνθρώπων ἐθεῶντο τὸ ἀερόστατον ἀνερχόμενον· καὶ ἡ γραία τοῦ κήπου, ὀρθία εἰς τὸ παράθυρον τοῦ ὑπερώου τῆς, ὅπου ἐκρέματο κλωβίον περιέχον μίαν ὑπολαΐδα, παρηκολούθει μετὰ προσοχῆς τὰς κινήσεις αὐτοῦ.

Ἀνελθὼν μέχρι τινὸς ὕψους, ὁ ἀερονάυτης ἔρριψε τὸν κόνικλον μετ' ἀλεξιπτώτου· εἴτα, λαβὼν τὴν φιάλην, ἔπιεν εἰς ὑγίαιαν πάντων τῶν

θεατῶν καὶ ἐσφενδόνισεν αὐτὴν εἰς τὸ διάστημα.

Ἡ γραία τοῦ ὑπερώου ἐσκέφθη ἴσως ὅτι εἶδε καὶ ἄλλοτε, κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἀρραβώνων τῆς, ἐν τῷ δάσει σφενδονιζομένην φιάλην· ἀλλὰ φυσικῶς τῷ λόγῳ δὲν ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι ἦτο ἡ ἰδίᾳ.

Ὁ κόνικλος κατήρχετο βραδέως καὶ ἐπάτησε τὴν γῆν σῶος καὶ ἀβλαβῆς, ἐπικροτοῦντος τοῦ πλήθους. Δὲν συνέβη ὅμως τὸ αὐτὸ δυστυχῶς εἰς τὴν φιάλην· μετὰ τινὰς ἀτάκτους ἐν τῷ ἀέρι κυβιστήσεις ἔπεσε τέλος ἐπὶ τῆς στέγης μιᾶς οἰκίας, ἀλλὰ μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς, ὥστε συνετρίβη εἰς μυρία τεμάχια, διασκορπισθέντα πανταχόσε. Ἦτο φοβερὰ ἡ στιγμή ἐκείνη. Μόνος ὁ λαίμυρς ἔμεινεν ἀκέραιος· εἶχε δὲ κατὰ τύχην θρασυθῇ οὕτως, ὥστε ἐφαίνετο ὅτι εἶχε κοπῇ τεχνικῶς εἰς τὸν τροχόν. Γείτων τις τὸν ἔλαβε καὶ τὸν ἐδώρῃσατο εἰς τὴν γραῖαν, ὅπως τὸν μεταχειρισθῇ ὡς κυθήσκον διὰ τὸ κλωβίον τῆς ὑπολαΐδος, τῆς συντρόφου ἐν τῇ μοναξίᾳ τῆς.

—Ναί, καλὰδεὶ σὺ, ἐσκέπτετο ὁ λαίμυρς τῆς φιάλης, ἀκούων τοὺς εὐθύμους ἀρμονικοὺς φθόγγους τοῦ μικροῦ πτηνοῦ. Ἐγὼ κἀνεὶς δὲν εἰξεύρει τί ἡμποροῦσα νὰ εἶπω· τὰ παθήματά μου εἶναι ἄγνωστα· ἡξεύρουν ἴσως μόνον περὶ ἐμοῦ ὅτι ἀνέβην μὲ ἀερόστατον, καὶ κατήλθον· ἀλλοίμονον! ἐγὼ εἰξεύρω πῶς.

Μίαν ἡμέραν ἐπεσκέφθη τὴν γραῖαν μίᾳ φίλῃ τῆς· συνδιελέγοντο οὐχὶ περὶ τῆς φιάλης, ἀλλὰ περὶ μιᾶς μύρτου, ἀνθοῦσης παρὰ τὸ κλωβίον.

—Δὲν θέλω νὰ ἐξοδεύσῃς τέσσαρας δραχμὰς διὰ τὴν ἀνθοδέσμην τῆς κόρης σου, ἔλεγεν ἡ γραῖα οἰκοδέσποινα· ἔχω ἐκεῖ μίαν μυρτιὰν ἀνθισμένην, κύτταξε πόσον εἶναι ὥραία· εἶναι ἀπὸ τὸν σπόρον ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν μοὶ ἐχάρισες τὴν ἐπαύριον τῶν ἀρραβώνων μου διὰ νὰ κατασκευάσω ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς τὴν ἀνθοδέσμην τῶν γάμων μου· ἀλλ' οὐδέποτε ἦλθεν ἡ ὥρα ἐκείνη δι' ἐμέ. Ἐκεῖνος ὅστις ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐλογία τοῦ βίσιμου, δὲν ὑπάρχει πλέον· κοιμᾶται τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον εἰς τὰ βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ.

Καὶ οἱ ὀρθαλμοὶ τῆς δυστυχοῦς γραίας ὑγράνθησαν ἐκ δακρύων. Καίτοι τοσαῦτα εἶχον παρέλθει ἔτη, οὐδὲν ὅμως ἐλησμόνησεν, οὔτε τοὺς τρυφεροὺς τοῦ μνηστῆρός τῆς ἀποχειρετισμοὺς, οὔτε τὴν πρόποσίν του, οὔτε τὸν πρῶτον ἀσπασμὸν ἐν παρ' αὐτοῦ ἔλαβε. Πᾶσαι αὐταὶ αἱ ἀναμνήσεις διετηροῦντο ὥσεὶ βαλσαμωμέναι ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς, ἐσυλλογίζετο δὲ τοὺς παρελθόντας χρόνους, μνηδαμῶς ὑποπτευομένη ὅτι πλησίον αὐτῆς εὕρισκετο μάρτυς τῆς εὐδαιμονίας ἐκείνης ἐποχῆς, ὁ λαίμυρς τῆς φιάλης, ἥτις τοσοῦτον φαιδρῶς ἐσύριζε καὶ ἐμορμύριζε κατὰ τὴν διὰ παντὸς ἀπελθοῦσαν ἡμέραν τῶν ἀρραβώνων τῆς.

1. Παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀρκτοῦ ἡ γαμήλιος ἀνθοδέσμη τῶν νεανίδων πλέκεται ἐξ ἀνθῶν μύρτου.

Οὔτε ὁ λαίμυρς τῆς φιάλης ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀνεγνώριζε. Οὕτω δ' ἕκαστος ἀπεροφάτο καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀναμνήσεων. Ὁ ζῶν ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι τοῦ παρελθόντος πρὸς οὐδὲν λογίζεται τὸ παρόν. Βεβαίως δὲν κατηγορῶ τὴν γραῖαν κόρην διότι ἔμεινε πιστὴ εἰς τὸν ἀποθανόντα μνηστῆρά τῆς, οὔτε τὴν ἡρωτηριασμένην φιάλην διότι ἀνεπόλει τὰ ταξείδια καὶ τὰ παθήματα τῆς νεανικῆς τῆς ἡλικίας· ἀλλ' οὐχ ἥτον δὲν πρέπει νὰ περιφρονῶμεν καὶ τὸ παρόν. Τὰ κελαδῆματα τῆς ὑπολαΐδος, ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, ἡ φυομένη χλόη, ἡ ἐπάνοδος τῆς γλυκείας ἀνοιξέως, ἔχουσι τὴν ἀξίαν των ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ, οἰαιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ δοκιμασίαι αἱ ὑπέστημεν.

N. Γ. Π.

ΠΕΡΙ ΛΥΚΙΣΚΟΥ ΚΑΙ ΖΥΘΟΥ

Ἑράνισμα ὑπὸ Σ. Μ.**

Εἰς πάσας τὰς βορείας χώρας τῆς Εὐρώπης, ἔνθα ὁ ἥλιος δὲν ἔχει ἀρκούσαν τὴν δύναμιν νὰ πεπάνῃ τὴν σταφυλὴν, ἀναπληροῦσι τὸν οἶνον διὰ τοῦ ζύθου, τοῦ ὁποῖου κυριώτατον συστατικὸν ἀποτελεῖ τὸ φυτὸν τοῦ *λυκίσκου*.

Ὁ *λυκίσκος* εἶναι φυτὸν ὑπαγόμενον βοτανικῶς εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν κνιδοειδῶν, καλεῖται δὲ *Humulus Lupulus* *λυκίσκος* ὁ γνήσιος (κοινῶς ἀγριόκλημα. Γαλλ. Houblon. Γερμ. Hopfen). Διὰ τῶν παλαμοσχιδῶν αὐτοῦ φύλλων τῶν προσκεκολλημένων ἐπὶ εὐκάμπτου στελέχους, διὰ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἔρπει ἐπὶ τῶν τοίχων ἢ τῶν στύλων, ὅπου παρεμπλέκει τὰς ὀστλιγγὰς αὐτοῦ, ἀναπολεῖ εἰς τὸν νοῦν τὴν ἄμπελον· ἀλλ' ἀντὶ ὅς αὕτη νὰ παράγῃ καρπὸν χυμώδη, παράγει εἰδὸς τι κώνων ἀσάρκων, ἀφορήτου πικρότητος, οἵτινες εἶναι ἄνθος μᾶλλον ἢ καρπὸς καὶ καλοῦνται *στροβίλοι*, οὗτοι δὲ δίδουσι τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς κατασκευὴν ζύθου.

Παρ' ἡμῖν ὁ *λυκίσκος*, καθ' ὃ ἀναφέρει ὁ κ. Δε Ἑλδράιχ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Περὶ τῶν ὠφελίμων φυτῶν τῆς Ἑλλάδος», φέρεται εἰς ὅρεϊνὰς χώρας, π.χ. κατὰ τὴν Λεβανδρίαν, ἐν Εὐβοίᾳ, Ἀρκαδίᾳ, ἐπὶ τοῦ Πάρνωνος (Μαλεβοῦ), καλούμενος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων *ἀγριόκλημα*. Ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ θὰ ἦτο, λέγει, συμφερωτάτη εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ ἤδη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ, ἔνθα ἐκαλλιεργήθη τὸ φυτὸν, ἐπέδωκεν εἰς αὐξήσιν καὶ πλουσίως ἐκαρποφόρησε.

Ἐν Ἀλσατίᾳ, ἔνθα ὁ *λυκίσκος* ἀποτελεῖ μίαν τῶν βάσεων τοῦ ἐγχωρίου πλούτου, ἡ συγκομιδὴ αὐτοῦ εἶναι ἐν ἐκάστῳ χωρίῳ ἀληθὴς ἐορτὴ. Οἱ ἐργάται ἐμβαίνοντες εἰς τοὺς *λυκισκῶνας* ἐν φωναῖς καὶ ἀλαλαγμοῖς ῥίπτουσι χαμαὶ τοὺς ὑψηλοὺς ἐλατίνους πασσάλους, περὶ τοὺς ὁποίους εἰσι περιειλιγμένοι χαριέντως οἱ κληματοειδεῖς *λυκίσκοι*, πλήρεις ἀνθέων, καὶ ἀποκόπτοντες ἐπιμε-

λῶς τοὺς στροβίλους στιβάζουσιν εἰς σάκκους ἢ εἰς μεγάλα κιβώτια. Ἡ ἐργασία δὲ αὕτη εἶναι κοπιώδης, διότι ὁ *λυκίσκος* εἶναι δυσπρόσιτος ὡς ἐκ τοῦ λασίου καὶ ἀκνυώδους χυμοῦ τοῦ στελέχους του, ἐκ τούτου δὲ ἅμα τῇ προσφορῇ τὸ δέσμα ἐρυθριᾷ προκαλοῦν πόρους.

Τὰ ἄνθη τοῦ *λυκίσκου* συγκομισθέντα ξηραίνονται πρὶν γίνῃ αὐτῶν χρῆσις.

Ἐπάρχουσι τινες νομίζοντες ὅτι ὁ ζύθος κατασκευάζεται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῶν στροβίλων τοῦ *λυκίσκου*· τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές· ὁ *λυκίσκος* εἶναι μὲν ἀπαραίτητος εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ζύθου παρέχων αὐτῷ τὸ ἄρωμα καὶ τὴν ἰδιάζουσαν γεῦσιν, δὲν ἀποτελεῖ ὅμως καὶ τὴν βᾶσιν τοῦ ποτοῦ τούτου.

Ὁ ζύθος εἶναι ποτὸν ἐλαφρῶς οἶνοπνευματωδές, προκύπτον ἐκ τῆς ζυμώσεως τῆς κριθῆς ἢ ἄλλων δημητριακῶν καρπῶν καὶ γνωστὸν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν ἀπαντῶμεν τὸ ἐκ κριθῆς κατασκευαζόμενον πόμα κατὰ Διόδωρον, τὴν *πιτσίανην* κατὰ Διοσκορίδην, τὸ *κρίθινον πόμα* κατὰ Στράβωνα, τὸν *κρίθινον οἶνον* ἢ *βρύθον* ἢ *πίθον* κατὰ Ἀθήναιον καὶ τὸν *ζύθον*· πάντα ταῦτα ἦσαν εἶδη ζύθων, περὶ ὧν δὲν εἶναι ἐνταῦθα τόπος νὰ πραγματευθῶμεν.

Εἴπωμεν ἤδη ὀλίγα τινα περὶ τῆς σημερινῆς κατασκευῆς τοῦ ζύθου. Αἱ κυριώτεραι ἐργασίαι, εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλονται αἱ πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ ζύθου χρησιμεύουσαι ὕλαι, εἰσι τρεῖς· ἡ *ἐκβύνησις* (le maltage), ἡ *ἐκσακχάρωσις* (le brassage) καὶ ἡ τοῦ *λυκίσκου ἀνάμιξις* (l'houblonnage). Ἡ πρώτη τῶν ἐργασιῶν τούτων, ἡ *ἐκβύνησις*, σκοπεῖ ν' ἀναπτύξῃ ἐν τοῖς κόκκοις τῆς κριθῆς οὐσίαν τινα εἰδικήν, ἀζωτοῦχον, ἀσαφούς χημικῆς συθέσεως, καλουμένην *διάστασιν*, ἔχουσαν τὴν δύναμιν διὰ τῆς χημικῆς αὐτῆς ἐπιδράσεως νὰ μετατρέπῃ τὸ ἄμυλον τῆς κριθῆς εἰς σάκχαριν. Πρὸς τοῦτο βρέχεται ἡ κριθὴ καὶ μετατέρεται εἰς ὑπόγειον, ἔνθα ὑπὸ τὴν ἐπῆρειαν τῆς θερμότητος καὶ τῆς ὑγρασίας βλαστάνει· ὅταν δὲ τὸ φύτρον γίνῃ ἀρκούντως μακρὸν ξηραίνουσι τοὺς κόκκους τῆς κριθῆς εἰς θερμὸν ἄνεμον ἢ φρύγουσιν, ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτῶν τὰ ῥιζίδια καὶ ἀλήθοντες εἰς μύλους ἀπολαμβάνουσιν ἐκ τούτου οὐσίαν καλουμένην *βύνην*.

Ἡ βύνη αὕτη ὑποβάλλεται κατόπιν εἰς τὴν ἐκσακχάρωσιν πιθεμένη εἰς κάδους πλήρεις ὕδατος θερμοῦ ἀνακυκωμένου ἀδιαλείπτως, συνήθως διὰ μηχανήματος τινος. Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης ἡ διάστασις δρᾷ ἐπὶ τοῦ ἄμβλου τῆς κριθῆς καὶ μεταβάλλει αὐτὸ εἰς *σάκχαριν*· διαλυομένης δὲ ταύτης ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι παράγεται τὸ *γ. λεῦκος τοῦ ζύθου* (moût).

Ἐνταῦθα ἄρχεται ἡ σειρά τοῦ *λυκίσκου*· τὰ ἄνθη αὐτοῦ ῥίπτονται εἰς τὸ γλεῦκος τοῦ ζύθου, τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα βράζεται ἐπὶ πολλὰς ὥ-

ρας, καθ' ἃς πρᾶλαμβάνει ἐκ τοῦ λυκίσκου τὴν ἀπαιτουμένην πικρότητα. Τὸ γλεῦκος ἀναμιχθὲν οὕτω μετὰ τοῦ λυκίσκου διηθεύεται καὶ μεταγίγνεται εἰς κάδους, ἐνθα ἀφεθὲν ἤρεμον ὑφίσταται ἄλλην βραχεῖαν ζύμωσιν, τὴν καλουμένην οἶνο-πνευματώδη, δι' ἧς ἡ σάκχαρις μεταβάλλεται εἰς οἶνόπνευμα.

Μετὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ζύμωσιν μεταγίγνεται αὖθις τὸ ὑγρὸν μετὰ προσοχῆς καὶ παραδίδεται εἰς κατανάλωσιν, ἕτοιμος πρὸς πόσιν ἤδη ζῦθος γενόμενον.

Ὁ ζῦθος εἶναι ποτὸν τῆς ψυχροτέρας Εὐρώπης, ἐν γρήσει ἐκεῖ ἀντὶ τοῦ οἴνου. Ἀπὸ τινων χρόνων ἡ ζυθοποιία καὶ παρ' ἡμῖν ἐπεξετάθη καὶ δὴ ἐν Ἀθήναις, θεωρουμένη ὡς τέρψις μὴ ἐνέχουσα τὸ ταπεινὸν καὶ χυδαῖον τῆς οἶνοποιίας, ἀλλ' εὐγενεστέρα τις οὖσα διὰ τὸ ἦττον μεθυστικόν, καὶ τὸ πολὺ τῆς ἀξίας τοῦ ζύθου.

Ὁ ζῦθος εἶναι ποτὸν περιέχον πολλὰ θρεπτικὰ στοιχεῖα, ἰδίως δὲ σάκχαριν, λεύκωμα, ἄμυλον καὶ διάφορα ἄλατα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ διάφορα ὀξέα, ὧν σημαντικώτερον τὸ ἀνθρακικόν, καὶ μόρια λυκίσκου πικρὰ καὶ αἰθεριώδη· ὅλα δὲ ταῦτα περιέχονται ἐντὸς πολλοῦ ὕδατος οὗ τινος ἡ ἀνχλογία πρὸς τὰς οὐσίας ταύτας εἶναι 99-95^ο/. Ἐκτὸς τούτων περιέχει ὁ ζῦθος καὶ οἶνόπνευμα διαφόρου ποσότητος, κατὰ τὸ εἶδος τοῦ ζύθου. Οὕτως ὁ αὐστηρὸς ἀγγλικὸς ζῦθος περιέχει 9-8^ο οἶνοπνεύματος, τὰ γερμανικὰ εἰ-
δη 4^ο/.
Ὁ λίαν ἀφρίζων ζῦθος παράγεται προστιθεμέ-
νων ἐν ταῖς κλεισταῖς φιάλαις σακχάρους ἢ στα-
φίδων, δι' ὧν ἐξακολουθεῖ ἡ ζύμωσις καὶ ἡ παρα-
γωγή ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Ὁ ζῦθος λοιπὸν, ὡς ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ οὐσιῶν, τρέφει μικρὸν τὸ σῶμα ἡμῶν, διεγείρει τὴν κυκλοφορίαν διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τονώ-
νει τὸν στόμαχον διὰ τῆς πικρᾶς οὐσίας τοῦ λυ-
κίσκου· ἀλλὰ πλὴν τούτου ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ ὀργα-
νισμοῦ καὶ ὅλως ἰδιαζόντως, ὥσπερ καὶ ὁ οἶνος, διὰ
τοῦ σπουδαιότερου τῶν συστατικῶν αὐτοῦ, τοῦ
οἶνοπνεύματος. Παραλείποντες τὴν θεωρίαν, περὶ
τῆς ἐνεργείας τοῦ οἶνοπνεύματος ἐπὶ τοῦ σώμα-
τος, μνημονεύομεν ἐνταῦθα τῶν λόγων τοῦ Mo-
leschott λέγοντος, ὅτι, ὅστις τρώγει ὀλίγον καὶ πί-
νει μετρίως οἶνόπνευμα ἔχει τὸ αὐτὸ ποσὸν αἵ-
ματος καὶ ἰστών πρὸς τὸν τρώγοντα πολὺ μὴ πί-
νοντα δὲ ζῦθον, ἢ οἶνόπνευμα κεκραμμένον. Ἐν-
τεῦθεν, λέγει ὁ Moleschott, εἶναι σκληρὸν ν' ἀπο-
στερῶμεν τὸν ἐργάτην, τὸν ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώ-
που ἀπολαμβάνοντα λίτον δειπνον, τῶν οἶνοπνευ-
ματωδῶν ποτῶν, ὅ ἐστι τοῦ μέσου ἐκείνου δι' οὗ
διατηρεῖ ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν ἐλλιπῆ αὐτοῦ τρο-
φήν. Ἐὰν εἶχε δαψιλεσέραν τροφήν ἡδυνάμεθα νὰ
ἀποστερήσωμεν αὐτὸν τοῦ οἶνοπνεύματος· ἐνόςω
ὅμως δὲν ληφθῇ φροντίς ὅπως τρέφεται ἐκ τῆς
ἐργασίας αὐτοῦ ὁ ἐργαζόμενος, εἶναι σκληρὸν ν' ἀ-

φαιρῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν ἀγαθὸν διὰ μόνον τὸν λό-
γον, ὅτι ἡ χρῆσις αὐτοῦ φέρει εἰς κατάχρησιν.

Παρ' ἡμῖν ὁ ἐργάτης ὁ πορευόμενος εἰς κοπιώδη
ἐργασίαν, καὶ δὴ τὴν ἐν τοῖς ἀγροῖς, καὶ φέρων ἀνερ-
τημένην εἰς τοὺς ὤμους αὐτοῦ πλήρη ἐκ ῥητινίου
τὴν τσότρα, κομίζει μεθ' ἑαυτοῦ σωτήριον μέσον
δι' οὗ θὰ συντηρήσῃ τὰς ὀλίγας δυνάμεις, ἃς θὰ
δώσῃ αὐτῷ ξηρὸς ἄρτος, ἐλαῖαι, τυρὸς, ὀπι-
ρικὰ καὶ τὰ παρόμοια, ἅτινα πορίζεται ἐκ τοῦ
εὐτελοῦς ἡμερομισθίου, ὅπερ εἶναι ἀνεπαρκὲς νὰ
συντηρήσῃ ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογενεῖάν του. Εἶναι
ἀληθές, ὅτι ἡ χρῆσις πολλάκις φέρει τὴν κατάχρη-
σιν καὶ καταλήγει εἰς τὴν συνήθη μέχρι μέθης
οἶνοποσίαν καὶ ζυθοποσίαν, ἥτις ἐπιφέρει ὀλέθρια
ἀποτελέσματα εἰς ἰδιώτας καὶ οἰκογενειάρχας·
κατὰ τῶν κακῶν ὅμως τούτων ἐπιφέρει θεραπείαν
αὐτῇ ἡ κοινωνία διὰ τῆς διδασκαλίας, διὰ τῆς ἐν
τῷ σχολείῳ ἀγωγῆς, διὰ τοῦ συνετοῦ παραδείγ-
ματος τῶν σωφρόνων καὶ νηφαλιῶν πολιτῶν, καὶ
διὰ τῆς συστάσεως ἐταιριῶν σκοποῦσων τὴν διά-
δοσιν ἠθικῶν ἀρχῶν εἰς τὰς κατωτάτας τάξεις
τῆς κοινωνίας.

Ο ΑΓΙΟΣ ΗΛΙΑΣ

Ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Ἀχαάβ, οὗ ὁ ζυγὸς
κατέστη βαρὺς καὶ ἀφόρητος ἐν Ἰουδαίᾳ, διὰ
τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς λατρείας τοῦ θεοῦ τῶν φοι-
νίκων Βάαλ καὶ τὴν περιφρόνησιν καὶ τοὺς διωγ-
μοὺς τῆς ἱσραηλιτικῆς θρησκείας, ὁ προφήτης
Ἡλίου ὁ Θεοβίτης ἀντετάχθη εὐτόλμως κατ' αὐ-
τῆς, στηλιτεύων τὰς παρεκτροπὰς τοῦ βασιλεύ-
οντος οἴκου καὶ προασπίζων τὰ καταπατούμενα
τοῦ λαοῦ δικαιώματα. Ἐκ τῶν προφητῶν, οἵ-
τινες ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ κοινωνίᾳ ἐξεπροσώπησαν
πάντοτε τὴν κατὰ τοῦ καθεστῶτος ἀντιπολί-
τευσιν, ἐναπέμνε μόνος αὐτός· ἡ αἰμοχαρὴς τοῦ
Ἀχαάβ σύζυγος εἶχεν ἤδη ἐξολοθρεῦσαι πάντας
τοὺς πρὸ αὐτοῦ τότε προφητεύσαντας, ἐπεδαψί-
λευε δ' ἀφ' ἐτέρου ἀφθόνους τιμὰς καὶ ἐν εὐνοίᾳ
μεγάλῃ εἶχε τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ. Ἀλλὰ τὸ κε-
νὸν, ὅπερ ἡ καταστροφή τῶν προφητῶν κατέλι-
πεν, ἐπλήρωσεν ὁ ἑκτακτος ἀληθῶς ἀνὴρ οὗτος,
ὅστις διὰ τοῦ θερμοῦ αὐτοῦ ζήλου ὑπὲρ ἀνορ-
θώσεως τῆς πατρώας θρησκείας, διὰ τῆς μισαλ-
λοδοξίας, ὑφ' ἧς ἐνεφορεῖτο καὶ τοῦ ἀμειλίκτου
μίσους καὶ τῆς ὀμότητος, ἦν πρὸς τοὺς ἀσεβεῖς
ἐδείκνυε, διὰ τοῦ ἀξέστου καὶ εὐθαρσοῦς χαρα-
κτῆρός του, παρέχων τύπον ἐντελῆ θεολήπτου
Ἰουδαίου, κατάρθωσε νὰ συνασπίσῃ περὶ ἑαυτὸν
ἅπαν τὸ ἐθνικὸν στοιχεῖον καὶ νὰ ἐπενέγκῃ τὴν
κατάλυσιν τῆς λαομισήτου τυραννίδος.

Ἐνεκα τῆς σπουδαίας θέσεως ἣν ἐν τῇ ἰου-
δαϊκῇ ἱστορίᾳ κατέχει καὶ τῶν τελεσφόρων αὐ-
τοῦ ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἀγώνων, ὁ προφήτης
Ἡλίας δὲν ἐβράδυνε νὰ προσλάβῃ μυθικὸν τινὰ

χαρακτῆρα. Καθ' ἣν ἐποχὴν συνετάχθησαν αἱ ἐν
τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἱστορικαὶ βίβλοι τῶν Βα-
σιλειῶν, αἱ πλείεσται τῶν εἰς αὐτὸν ἀναφερομέ-
νων εὐλαδῶν παρὰδόσεων εἶχον ἤδη διαπλασθῇ,
μὴ ἐξαιρουμένης μὴδ' αὐτῆς τῆς προδήλως ὑ-
στερωτέρας περὶ ἀναλήψεως τοῦ προφήτου εἰς
οὐρανοὺς ἐν ἄρματι πυρός. Αἱ τοιαῦται παρὰ-
δόσεις ἀναπτυσσόμεναι βαθμῆδον συνεταύτισθη-
σαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Ἰουδαίων μετὰ
τῶν δοξασιῶν περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσία·
ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνομιζέτο
ὅτι τοῦ Μεσσία προηγήθησεται ὁ Ἡλίας ἐν τῷ
κόσμῳ, οὕτως ἐξηγουμένης περικοπῆς τινος τοῦ
προφήτου Μαλαχίου (δ', 5), ἣν ὅμως οἱ μὲν εὐαγ-
γελισταὶ Ματθαῖος (ιζ', 14. ιζ', 14) καὶ Μάρκος
(θ', 14) θεωροῦσιν ὡς προφητεῖαν περὶ τῆς ἐλεύ-
σεως τοῦ Ἰησοῦ, ἐννοοῦσαν Ἰωάννην τὸν Πρόδρο-
μον διὰ τῆς ὀνομασίας τοῦ Ἡλίας, τινὲς δὲ τῶν
πατέρων τῆς ἐκκλησίας προσεπάθησαν ν' ἀπο-
δείξωσιν ὡς ἀναφερομένην εἰς τὴν δευτέραν πα-
ρουσίαν τοῦ Χριστοῦ. «Προφήται. . . τῆς δευ-
τέρας (παρουσίας) πρόδρομον λέγουσι τὸν Ἡλίαν
ἔσεσθαι», λέγει ὁ Χρυσόστομος. Ἐκ τούτου ἐν
τοῖς ὕμνοις τοῖς ψαλλομένοις ἐν τῇ ἀνατολικῇ
ἐκκλησίᾳ τῇ εἰκοστῇ Ἰουλίου, ὅτε τελεῖται ἡ
μνήμη αὐτοῦ, ὁ προφήτης Ἡλίας ἀποκαλεῖται
«ὁ τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσεως θεῖος
πρόδρομος», «ὁ δεύτερος πρόδρομος τῆς παρου-
σίας Χριστοῦ», προστίθεται δ' ὅτι ὠρίσθη αὐτῷ
«μὴ ἰδεῖν τὸν θάνατον, ἕως ἂν κηρύξῃ τὴν τῶν
πάντων συντέλειαν.» Κατὰ δὲ τὸν ἅγιον Ἰωάν-
νην τὸν Χρυσόστομον, θὰ ἐπιφανῇ ἐν τῇ συντε-
λείᾳ τοῦ κόσμου συγχρόνως μετὰ τοῦ Ἀντιχρί-
στου, ἐξουδετερώων οὕτω τὰ ἐκ τῆς παρουσίας
τούτου κακὰ. Ἐν γένει δὲ ἡ χριστιανικὴ θρη-
σκεία ἔταξεν αὐτὸν μετὰ τῶν ἐξεχόντων προ-
φητῶν καὶ ἁγίων· ἐν τοῖς ὕμνοις ἐπικαλεῖται
ἐπίγειος ἄγγελος καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος, ὡς δ' ὁ
ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀναφέρει, «ἀνε-
λήφθη εἰς οὐρανοὺς διότι «ὁ κόσμος οὐκ ἦν ἀν-
τάξιός αὐτοῦ.»

Ὁ μυθικὸς τοῦ προφήτου Ἡλίας χαρακτῆρ ἀ-
νεπτύχθη, ὡς εἰκὸς, μεγάλως ἐκ τῶν τοιούτων
ιδεῶν, ἐπὶ τέλους δὲ, προσλαβὼν πάντα σχεδὸν
τὰ στοιχεῖα ἡλιακῆς ἢ τοῦ πυρὸς θεότητος, συ-
νεταύτισθη πρὸς τὸν Ἡλίον. Εἰς τοῦτο δ' οὐ μι-
κρὸν συνέτεινον καὶ αἱ ἀπεικονίσεις τοῦ προφή-
του, πρὸ πάντων δ' αἱ παριστώσαι τὴν εἰς οὐ-
ρανοὺς ἀνάβασιν αὐτοῦ, εὐρισκόμεναι δ' ἰδίως ἐπὶ
χριστιανικῶν σαρκοφάγων τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν
εἰσέτι ἠκμαζεν ἡ πολυθεΐα καὶ ἦτο εὐκόλον εἰ-
δωλολατρικαὶ δοξασίαι νὰ συγχωνευθῶσι μετὰ
χριστιανικῶν. Ὁ προφήτης Ἡλίας ἀπεικονίζεται
ἐν αὐταῖς ἀπαράλλακτως ὡς ὁ ἥλιος, τὸ δὲ τέ-
θριππον αὐτοῦ ὡς τὸ τοῦ ἡλίου. Ἐν ἀπεικονίσει
προσέτι τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ ὁ Ἡλίας παρίστανει τὸν ἥλιον, καὶ ὁ Μω-

σῆς τὴν σελήνην, ὡς τοῦτο προδήλως καταδεί-
κνυται ἐκ πολλῶν συμβολικῶν εἰκόνων τῆς Με-
ταμορφώσεως, εἰς τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανι-
σμοῦ χρόνους ἀνερχομένων, ἐν αἷς ὁ μὲν Χριστὸς
παρίσταται διὰ σταυροῦ, τὸν δὲ Μωσῆν ἀντι-
καθίστησιν εἰκὼν μιᾶς τῶν φάσεων τῆς σελήνης
ἢ τὸ λατινικὸν αὐτῆς ὄνομα Luna, καὶ τὸν Ἡ-
λίαν ἥλιος ἢ ἡ λέξις Sol (ἥλιος). Τῶν τοιούτων
παραστάσεων τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐξήγησιν ὁ κ.
Αἰμίλιος Βυρνούφ εὐρίσκει ἐν τῇ Ἰνδικῇ θρησκείᾳ·
ἐν τῇ ἱερᾷ βίβλῳ Βέδα πολλοὶ ὕμνοι παριστῶσι
τὸν θεὸν τοῦ πυρὸς Agni μεταμορφούμενον ἐπὶ
βωμοῦ ἢ ἐπὶ λόφου ἐν μέσῳ «τῶν δύο μεγάλων
αὐτοῦ συγγενῶν», τοῦ ἡλίου δηλὸν ὅτι καὶ τῆς
σελήνης (μᾶς ἢ μᾶσα σανσκριτιστῇ), ἐπισκοτι-
ζοντα δὲ διὰ τῆς λάμψεώς του τὴν λάμψιν ἐ-
κείνων.

Ἐκ τῆς τοιαύτης ἀναλογίας τῶν συμβόλων
καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ
προφήτου Ἡλίου καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀ-
νόματος, τὰ ἱερὰ τῷ Ἡλίῳ ἀντικατέστησαν πα-
ρὰ τοῖς ἐκ χριστιανισμοῦ «Ἑλλήσιν ἐκκλησίαις
πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Ἡλίου, οὗ ἡ μνήμη τε-
λεῖται τῇ εἰκοστῇ Ἰουλίου, ἐν ὧρα δηλὸν ὅτι
τοῦ ἔτους προσφορωτάτη πρὸς λατρείαν ἡλιακῆς
θεότητος, τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου τότε ἐκπεμ-
πουσῶν πλείονα θερμότητα καὶ φῶς. Αἱ κορυφαὶ
τῶν ὀρέων, αἵτινες τὸ πάλαι ἀφιεροῦντο εἰς ἡ-
λιακῆς θεότητος καὶ ἰδίως τῷ Ἡλίῳ, εἰσι νῦν
ἱερὰ τῷ προφήτῃ Ἡλίᾳ· οὐδ' ὑπάρχει κορυφὴ
ὄρους, μὴ ἔχουσα παρεκκλήσιον καθιερωμένον
τῇ μνήμῃ αὐτοῦ. Τὸ γνωστότατον δὲ καὶ ἐπι-
σημότατον μέρος, ἐνθα ἡ τοῦ ἁγίου τούτου προς-
κύνησις ἀντικατέστησε τὴν λατρείαν τοῦ Ἡλίου,
εἶνε τὸ ὄρος τῆς Λακωνικῆς Ταΰγετον, Ἄγιος
Ἡλίας μετωνομασθέν.

Ταΰγετον τὸν ἔλεγον οἱ παλαιοὶ Σπαρτιάται
καὶ μακρὸν τὸν λέγουσιν Ἡλίαν οἱ Μανιάται,
ὡς λέγει ὁ Μανιάτης ποιητὴς τῆς παρελθούσης ἐ-
κατονταετηρίδος Νικήτας Νηφάκης. Ἐπὶ τῆς
κορυφῆς αὐτοῦ ἦν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους
ἱερὸν Ἡλίου, εἰς θν ἔθουον ἵππους, κατὰ τὴν
μαρτυρίαν τοῦ Παυσανίου· νῦν δ' ὑπάρχει ἐκ-
κλησιδιὸν τι πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Ἡλίου, καὶ
κατὰ τὴν ἐορτὴν αὐτοῦ προσκυνηταὶ μετὰ κό-
που ἀναρριχώμενοι μέχρι τῆς κορυφῆς, προσφέ-
ρουσι σωρείας λιθάνων, εἰς ἃς ἐμβάλλουσι πῦρ,
πολυπληθεῖς πυρὰς οὕτω σχηματίζοντες, ἀνα-
καλούσας τὸν ἀρχαῖον τρόπον τῆς λατρείας τῶν
ἡλιακῶν θεοτήτων.

Κατὰ τινὰ παράδοσιν ὁ ἅγιος Ἡλίας θεωρεῖ-
ται κύριος τῆς βροχῆς καὶ διαμένων ἐπὶ τῆς
γῆς. Ἀφιέρωνται δ' αὐτῷ τὰ ὑψηλὰ μέρη, διότι
ἐκεῖ νομίζουσιν ὅτι συνήθως ἐνδιατατᾶται καὶ ἐ-
κείθεν εὐκολώτερον δύναται νὰ ἐξαποστείλῃ
βροχὴν ὅσας οἱ πιστοὶ μετὰ συντριβῆς ἱκετεύ-
ουσιν αὐτόν. Καὶ ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὸν μεσαιῶνα

καὶ ἐν Σερβίᾳ ὁ ἅγιος Ἡλίας θεωρεῖτο κύριος τῆς βροχῆς καὶ λιτανείας ἐποίουν αὐτῷ ἐν ἀνομβρίαις· προήλθε δ' ἀναμφιβόλως ἡ τοιαύτη δοξασία ἐκ τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἱστορουμένων περὶ ξηρασίας καὶ υετῶν τῇ διαταγῇ τοῦ Προφήτου τούτου ἀποστελλομένων ἐπὶ τὴν γῆν. Ἐπεκράτει δ' ὁμοίως καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντίοις, ὡς καταδεικνύει χειρόγραφόν τι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Λέσβῳ μονῆς τοῦ Δειμῶνος κατακείμενον, ἀναγράφον δὲ τὰς περὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων ἰδέας αὐτῶν. Ἐκ τοῦ περιεργότατου καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀρκούντως ἐνδιαφέροντος χειρογράφου τούτου ἀποσπῶμεν τὴν ἐπομένην περικοπήν, ἐν ᾗ, ἐκτὸς τῆς ἐν λόγῳ δοξασίας, ἐκτίθενται καὶ τινες ἄλλαι συναφείς προλήψεις:

«Ἐπιφάνιος εἶπεν· Ἄρα ἀληθεύουσιν οἱ λέγοντες, ὅτι ὁ προφήτης Ἡλίας ἐστὶν ἐν τῷ ἄρματι βροντῶν καὶ ἀστράπτων ἐν ταῖς νεφέλαις καὶ ὅτι δράκοντα διώκει;»

«Ἀνδρέας. Μὴ γένοιτο! Ἐσχάτης ἀνοίξας τοῦτό ἐστι καὶ ἀκοῇ παραδέξασθαι, ἀνθρωποφρενοβλαβεῖς, ἐξ οἰκείας διανοίας ταῦτα συναγράψαντο, ὥσπερ ὅτι καὶ στρουθία ὁ Χριστὸς, ἐνώπιον τῶν Ἰουδαίων ἐκ πηλοῦ διέπλαττεν, εἰς τὸν ἀέρα ἐπέριπτε καὶ ἐπέταντο καὶ χειμῶν ἄλευρος ἐχρημάτιζεν, ὥσπερ γὰρ ταῦτά ἐστι ψεῦδος, οὕτω καὶ αὐτὰ ψεῦδος καθεστήκασι καὶ ὁπόσα οἱ αἱρετικοὶ νοθεύσαντες ἀλλόκοτα ἐδογμάτισαν. . . .

«Ἡλίας οὖν εἰς τοὺς οὐρανοὺς οὐκ ἀνέβη, μὴ γένοιτο οὔτε ἐπὶ ἄρματος καθέζεται· χάριν δὲ ἔχει ἐπὶ τοῦ υετοῦ, τοῦ παρακαλεῖν τὸν Θεόν, ὅπως ἐν καιρῷ ἀνύδρω δώσῃ τῇ γῇ υετόν. . . .

«Ζῇ τοίνυν ὁ Ἡλίας καὶ ἐστὶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ μὴδεὶς ὁ γνωρίζων αὐτόν, ζῇ δὲ καὶ ὁ Ἐνὼχ καὶ μέσω πολλῶν ἀποστρέφεται καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὁ γνωρίζων αὐτόν. Ζῇ δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐστὶν εἰς τὸν κόσμον ὥσπερ μαργαρίτης, ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου, ἀφελείς τοῦ εἶναι ἐν σαρκὶ ἀντιπρόσωπος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἰλάσκεσθαι ἡμῶν τὰς ἁμαρτίας.»

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

ΛΥΣΙΣ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ

Σαρδάνιος ἢ Σαρδόνιος γέλως καὶ Σαρδάνιον ἢ Σαρδόνιον γελᾶν.

«Ὅτι ἡ παροιμιώδης αὕτη ἔκφρασις ἐδήλου γέλωτα σαρκαστικὸν καὶ χλευαστικὸν ἀποδέχονται οἱ παραδεχόμενοι τὴν ἀρχὴν τῆς λέξεως

1. Νῦν ὁ λαὸς δοξάζει περὶ τῆς βροντῆς, ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ θορύβου ὃν ποιοῦσιν οἱ νεκροὶ διώκοντες ἄλλήλους· ὁμοίως οἱ Πυθαγόρειοι, κατὰ Ἰωάννην τὸν Λυδόν, ἀπέδιδον τὸν κεραυνὸν εἰς συμπλοκὴν τῶν δαιμόνων ἐν τῷ αἰθέρι. Ἀνάλογος εἶναι καὶ ἡ ἑτέρα τῶν Πυθαγορείων δοξασία περὶ σεισμοῦ, ὃν, ὡς ἀναφέρει ὁ Αἰλιανός, «ἐγενεαλόγουν οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ σύνοδον τεθνεώτων.» Τὴν δὲ ἰδέαν τῶν Βυζαντινῶν ὅτι ὁ κεραυνὸς διώκει δράκοντα, ἀναφέρει καὶ πολέμεϊ Ἰωάννῃς ὁ Δαρδανικὸς.»

Σαρδάνιος ἐκ τοῦ σαίρειν, ἀνοίγειν τὸ στόμα, ἐξ οὗ ὁ παρακείμενος σέσηρα, καὶ ἡ μετοχὴ σερῶς, ὁ χλευαστικῶς γελῶν. Ἐντεῦθεν τὸ ῥῆμα σερῶνται εὐρηται μετὰ τοῦ χλευάζειν, τὸ τοῦ δόδοντας φαίνειν ἐπὶ διακωμωδῆσει κατὰ τὸν Φώτιον· καὶ σέσηρε, γελᾶν ὁμοίως, κατὰ τὸν Ἡσύχιον. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει καὶ ὁ Εὐστάθιος παρὰ τὸν Σαρδάνιον γέλωτα ἐκ τοῦ σερῶνται τοῖς ὁδοῦσι, ἢ ἄκροις χεῖλεσι. Ἐκ τοῦ σαίρειν παρῆκται τὸ ῥῆμα σαρδάζειν, τουτέστι μετὰ πικρίας γελᾶν, σαρκάζειν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ φέρεται ἡ παροιμία καὶ ἄλλως, λέγεται δὴ καὶ γέλως Σαρδόνιος, οἱ ἄρχαῖοι διάφορον ἐξήνεγκον περὶ τούτου γνώμην. Κατὰ τὸν Ἀλεξανδρίνον, τὸν παροιμιολόγον Αἰσχύλον, ἡ παροιμία ἔσχεν ἀρχὴν ἐκ τινος ἀήθους καὶ ὠμοτάτης συνηθείας, οὕσης ἐν χρήσει παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῆς νήσου Σαρδοῦς. Οἱ Σαρδοῖοι εἶχον παραλαβόντες παρὰ τῶν Καρχηδονίων, ὧν ἦσαν ἄποικοι, τὴν ἀπανθρωποπάτην τῶν συνηθειῶν, νὰ θύωσι τῷ Κρόνῳ τοὺς ὑπὲρ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότας γονεῖς αὐτῶν, καὶ τοῦτο ποιοῦντες ἐγέλων καὶ ἡσπάζοντο ἀλλήλους. Κατὰ τὸν Αἰσχύλον λοιπὸν τοῦτον τὸν γραμματικὸν ὁ προσποίητος καὶ οὐχὶ ἐξ εἰλικρινείας γινόμενος γέλως Σαρδόνιος ἐκλήθη. Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Αἰσχύλου συμφωνοῦσι καὶ ἄλλοι τῶν παλαιῶν, ὡς Γρηγόριος ὁ Κύπριος, ὁ Ἡσύχιος, ὁ Σχολιαστὴς τῆς Ὀδυσσεύς καὶ ἄλλοι.

Κατὰ τὸν γραμματικὸν Τίμαιον οἱ τῆς νήσου Σαρδοῦς κάτοικοι ἰστάντες τοὺς γονεῖς αὐτῶν παρὰ τοὺς βόθρους, εἰς οὓς ἔμελλον νὰ ρίψωσιν αὐτοὺς, ἔπαιον διὰ ῥοπάλων καὶ ὕστερον ἐκρήμνιζον. Οἱ γονεῖς οὕτως ἀποθνήσκοντες ἐγέλων! Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Τιμαίου ἐκτίθησιν ὁ σχολιαστὴς τοῦ Πλάτωνος. Τοῦ ἔθους τούτου μνημονεύει καὶ ὁ Αἰλιανός. Κλείταρχος ὁ ἱστοριογράφος ἀποδίδωσι μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς παροιμιᾶς ταύτης φράσεως οὐχὶ εἰς τοὺς Σαρδοῦς, ἀλλ' εἰς τοὺς Φοίνικας καὶ Καρχηδονίους, οἵτινες ἔκαιον τὰ τέκνα αὐτῶν τῷ Κρόνῳ ἐν καιροῖς δυστυχίας, ἐξηγεῖται ὅμως τὴν λέξιν φυσικώτερον. Κατ' αὐτὸν δὴ καὶ ἡ φλδξ συνείλκε τὰ μέλη καὶ τὸ στόμα ἐφαίνετο σερῶς, τουτέστιν ἀνοικτὸν καὶ χάσκον, παρομοίως πρὸς τοὺς γελῶντας.

Ὅτι δὲ ἡ παροιμία δὲν φαίνεται ληφθεῖσα ἐκ τοῦ παρὰ Σαρδοῖοις ἐθίμου τοῦ φονεύειν τοὺς γονεῖς, γίγνεται πιστευτὸν νομίζομεν, ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι τὸ ἄγριον καὶ ἀπάνθρωπον ἔθιμον τοῦ φονεύειν τοὺς γεγενηκότας γονεῖς ὑπῆρχε καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς. Οὕτω κατὰ Αἰλιανὸν οἱ Δερβίκται ἢ Δέρβικες, λαὸς Σκυθικὸς, τοὺς ὑπὲρ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότας, εἰ μὲν ἦσαν ἄνδρες ἐθύνον, εἰ δὲ γυναῖκες ἀπηνάγκοντες. Καὶ οἱ Μασσαγέται καὶ Τιβαρηνοὶ τὸ αὐτὸ ἔπραττον κατὰ τὸν Πορφύριον. Καὶ ἄλλοι δὲ λαοὶ κατὰ τὸν Εὐσέβιον τοιαύτην εἶχον συνήθειαν. Τὸ δὲ

περιεργότατον εἶνε ὅτι καὶ ἐν τῇ νήσῳ Κέω (Τζιάς) οἱ γέροντες ἐλάβανον κώνειον. Τίνος λοιπὸν ἕνεκα ἡ παροιμία ἐλήφθη ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Σαρδοῦς καὶ οὐχὶ ἐξ ἄλλου τινὸς ἔθνους; Ἐντεῦθεν ἴσως ἄλλοι λαβόντες τὸ ἐνδόσιμον ὑπετόπασαν, ὅτι ἡ παροιμία ἐλήφθη ἐκ τινος χόρτου, φυομένου ἐν τῇ νήσῳ τῶν Σαρδῶν. Οὕτως ὁ διάσημος παροιμιολόγος Λούκιος ἢ Λουκίλιος ὁ Ταρραῖος ἀπεδέξατο τὴν γνώμην, ὅτι οἱ γευσάμενοι τοῦ φυτοῦ ἐκείνου ἀπέθνησκον μετὰ σπασμοῦ καὶ γέλωτος. Ἦτο δὲ τὸ χόρτον ἐκεῖνο ἡδύ, σελίνῳ ἑμφερές, ὡς ἀναφέρουσιν ὁ Σουΐδας, ὁ Ἡσύχιος, ὁ Φώτιος καὶ ἄλλοι.

Ἐν τῇ Δύσει φαίνονται ἀσπαζόμενοι τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Σαρδάνιος γέλως παρήγετο ἐκ τοῦ φυτοῦ. Οὕτως ὁ Σαλβιανὸς ὁ τῆς Μασσαλίας πρεσβύτερος παραβάλλει τὸν ῥωμαϊκὸν λαὸν πρὸς τοὺς γευστάμενους τῆς σαρδονίου βοτάνης. Πρὸς τοὺς γευστάμενους τῆς βοτάνης ταύτης παραβάλλουσι τοὺς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῶν καὶ ἄλλοι.

Ἐξ ὧν παρεθέσαμεν πειθόμεθα ἀδιστακτως, ὅτι ὁ Σαρδάνιος ἢ Σαρδόνιος γέλως δὲν προήλθεν οὔτε ἐκ τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπανθρώπου ἐθίμου τοῦ φονεύειν τοὺς γεγενηκότας, οὔτε ἐκ τῆς ἐν Σαρδοῖι φυομένης βοτάνης, ἀλλ' ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ γελῶντες γελῶσι, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνοντα ἢ τὸν σαρκαστικώτατον καὶ πικρίας γέμοντα γέλωτα.

ΚΩΝΣΤ. ΝΕΣΤΟΡΙΔΗΣ.

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ποία ἡ δύναμις τῆς συστατικῆς ἐπιστολῆς! Διευκολύνει ὅλους τοὺς δρόμους, χορηγεῖ ὅλας τὰς θέσεις, καὶ θέτει εἰς κίνησιν ὅλον τὸν κόσμον ὑπὲρ ἐκείνου, τὸν ὅποιον ἡ καλὴ του τύχη ἐξησφάλισεν ἅπαξ μὲ τὸ θαυμάσιον τοῦτο περίεργον.

Συστατικὴ ἐπιστολή! ὄνειρον γοητευτικόν, ἐπὶ τῶν πτερύγων τοῦ ὁποῖου ἐταξιδεύσαμεν βέλαια ὅλοι μας.

Τίς δὲν ἐξήγησε μίαν συστατικὴν ἐπιστολήν; Τίς, ἀφ' οὗ τὴν ἀπέκτησε—καὶ ἀποκτᾶται εὐκολώτατα, διότι δύναται νὰ γράψῃ τις αὐτὴν μὲ τόσον ὀλίγην καὶ δαπάνην καὶ εὐθύνην!—δὲν ἐνόμισεν ἑτοιμον τὸ στάδιόν του, ἐξησφαλίσμενον τὸ μέλλον του!

Ἡ Κ' Σιμιάνη, ἡ ἀξία τῆς Κας Σεβινιᾶς ἐγγονῆς, ἐπικρίνει θεωρητικῶς ἅμα καὶ ἐμπράκτως τὰς συστατικὰς ἐπιστολάς, δι' ἰδίαν αὐτῆς χαριεσάτης συστατικῆς, ἐχούσης ὡς ἐξῆς: «Κύριε,—γράφει ἐπιστέλλουσα πρὸς ἰσχυρόν τινα τῆς ἡμέρας,—μὴ λείψετε, ἅμα λαβόντες τὴν παροῦσάν μου, νὰ διορίσητε εἰς θέσιν τινὰ τὸ πρόσωπον, οὗ τινος τὴν σημείωσιν εὐρίσκετε ἐσώκλειστον ἐν ταῦθα. Τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου τούτου εἶνε στυγμένον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει τίποτε· μὴ λείψετε

ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσκακούσετε τὴν αἵτησίν του, διότι πρόκειται περὶ νεανίου ὠραιοτάτου. Οὕτε τὸν εἶδα ποτὲ οὔτε τὸν ἐγνώρισα· μοῦ συσταίνεται δὲ ἀπὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε εἶδα οὐδ' ἐγνώρισα, πάντα δὲ ταῦτα μοὶ ἀνέστησαν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σκίντ-Ἀνδρέολ, ἐξαδελφου μου πρώτου. Χάριν λοιπὸν τοῦ ἐξαδελφου μου τούτου σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ γράψετε σπουδαίως εἰς ἀπάντησιν ὅτι, ὅ,τι σᾶς ζητῶ εἶνε ἀδύνατον, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ ἐπιδείξω καὶ ἀναγνώσω πρὸς αὐτὸν τὴν ἐπιστολήν σας.»

Πόσαι ἔκτοτε συστατικαὶ ἐπιστολαὶ δὲν ἐχύθησαν εἰς τὸν ἴδιον τύπον, ἐν τῷ τυπικῷ τούτῳ κόσμῳ!

Ὅσακις ὁ μέγας γεωμέτρης Λαπλὰς διηγείτο τὰς ἀρχὰς τοῦ σταδίου του ἐν Πκρίσις, οὐδέποτε παρέλειπε τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον:

«Εἶχα ἀναχωρήσει ἀπὸ τὸ χωρίον μου μὲ πολλὰς συστατικὰς πρὸς τὸν διάσημον Δαλεμβέρτ, ὅστις τότε ἦτο ἡ Πυθία τοῦ σοφοῦ κόσμου. Ἄλλ' εἰς μᾶτην ἀπέβησαν ὅλαι αἱ προσπάθειαί μου νὰ παρουσιασθῶ πρὸς αὐτόν. Ἡ θύρα ἦτο πάντοτε κλειστὴ δι' ἐμὲ, ἀν καὶ εἶχα κατορθώσει νὰ ἐπιδοθῶσι πρὸς αὐτόν αἱ παντοδύναμοι ἐκείναι συστατικαί, αἵτινες ἔμελλον νὰ ἐλκύσωσι πρὸς ἐμὲ ὅλην τὴν εὐνοίαν καὶ ὑπόληψιν τοῦ διασήμευ ἀνδρός.»

Ἐφρατᾶσθην τότε νὰ ἐπιστείλω πρὸς αὐτόν ὅχι ἱκετευτικὴν ἐπιστολήν, ὅχι αἵτησιν ἀκροάσεως, ἀλλ' ἐπιστολήν περὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς μηχανικῆς.

Τὴν ἐπαύριον ἔλαβον γραμμάτιον, διαλαμβάνον τὰ ἐξῆς:

«Κύριε, βλέπετε ὅτι πολλὰ ὀλίγον λαμβάνω ὑπ' ὅψιν τὰς συστατικὰς ἐπιστολάς, καὶ οὐδεμίαν εἶχετε σεῖς ἀνάγκην αὐτῶν. Πολὺ καλλιπέρα κατεστήσατε γνωστὸν τὸν ἐαυτόν σας σεῖς ὁ ἴδιος, καὶ τοῦτο μοὶ ἀρκεῖ. Ἡ ὑποστήριξις μου σᾶς ἀφείλεται. Ἐλθετε, σᾶς περιμένω.»

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας διορίσθην καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν εἰς τὴν στρατιωτικὴν Σχολήν—παρὰ τὰς συστατικὰς μου ἐπιστολάς. Μόλις ἤμην τότε δεκαεννέα ἐτῶν. »

ΜΥΘΟΙ

Ο ΤΣΙΝΤΣΙΚΑΣ ΚΑΙ Ο ΓΡΥΛΛΟΣ

Εἶπε μὴ νύχτα ὁ Τσιντσίκας τοῦ Γρύλλου· Δὲν πᾶς καὶ σὺ καυμένη νὰ ἡσυχᾷς, Ποῦ ὅλοι κοιμῶνται, καὶ εἶσαι σὺ μόνος; Ὅπου περνᾷς τὴ νύχτα τραγουδῶντας; Ἄσπε, ἀσώτου τέκνο, ποῦ ἀσπτεῖς; Ἐνὰ πολύτιμον καιρὸν, ποῦ ἐμπόρηες Νὰ τὸν οἰκονομᾷς γὰρ νὰ κοιμᾷσαι; Ναι, λέει ὁ Γρύλλος, ἵσα κουβεντιάζεις. Λὲς τὴν ἀλήθειαν καὶ θαυμάζω μόνον Πῶς, Τσιντσίκας ἐσύ, μιλεῖς γὰρ γινώσκων; Γὰρ οἰκονομία καιροῦ, καὶ γὰρ ἡσυχία! Δὲν εἶσαι σὺ ποῦ ὅλημέρις στὸν ἴσιον Ἐνὸς πράσινου δένδρου, τοιζονίζεις;

Τραγουδία βαρετὰ καὶ δίχως τέλος ;
Καὶ κουφαίνεις τοὺς κάμπους ; καὶ ἀλαλιάζεις
Τοὺς ἐργάτας ποῦ κάνουν' τὴ δουλειά τους ;
Κ' ἐσπατάλῃς πάντα τὸν καιρὸ σου
Τραγουδώντας ἀμέριμνα ὅλη-μέρα ;
Πῶς ἤλθες τώρα ἀπάνου ὅτ' ὁ κλαρί σου
Νὰ διδάξῃς ἐμὰς σιωπὴν, ἡσυχίαν,
Οἰκονομία καιροῦ, φρόνησι, γνῶσι ;
Ὡ, Τσίντσικά μου ! καὶ συμπάθησέ με,
Συμπάθησέ με, στὸ λέω πάλε, μά...
Θέλεις νάχῃς δικαίωμα νὰ ὁρμηνεύῃς ;
Κάνε σὺ πρῶτος ὅσα συμβουλεύεις.¹

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Ἡ ὁμόνοια προαπατεῖ αὐταπαρνησίαν,
προαπατεῖ ἐπικράτησιν δημοσίου πνεύματος,
προϋποθέτει τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Γνωθι σουτὸν.
Ναί, ναί, χιλιάκις ναί, χωρὶς τοῦ Γνωθι σουτὸν,
ἡ ὁμόνοια ἀπομένει ἀπλοῦς λεξικογραφικὸς
διάκοσμος. (Σ. Ζαμπέλιος.)

* * Διὰτὶ δὲν ζητεῖς παρὰ τοῖς ὁμοίοις σου
τὰς ἀρετὰς αὐτῶν μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας,
μεθ' ἧς ἀνακαλύπτεις τὰς κακίας αὐτῶν ; Μαν-
θάνων νὰ ἐκτιμᾷς τὰς ἀρετὰς τῶν ἄλλων ἀνθρώ-
πων, θέλεις δυνῆθαι ν' ἀγαπήσῃς αὐτούς. Ἐν-
θυμούμενος δὲ ἐν τῇ πρὸς αὐτοὺς συμπεριφορᾷ
τὴν μερίδα τῶν ἐν αὐτοῖς ἀγαθῶν, θέλεις εὐκο-
λότερον συγχωρεῖ αὐτοῖς τὰς ἀδυναμίας των
καὶ ὑπομένει τὰ τέως λυποῦντά σε ἐλαττώματα
αὐτῶν. (Zschokke.)

* * Ὑπάρχουσι τρία εἴδη φίλων : ἐκεῖνοι τοὺς
ὁποίους βλέπομεν καθ' ἑκάστην, ἐκεῖνοι τοὺς ὁ-
ποίους βλέπομεν ἐνίοτε, καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους
καθόλου δὲν βλέπομεν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶ-
νε συχνότατα καὶ σταθερότεροι. (Arnould
Fremy.)

* * Οἱ κατασκευασταὶ τῶν προρρήσεων ἐκτυ-
λίσσουσι τὸ μέλλον κατὰ τὴν θέλησιν τῆς φαν-
τασίας των, οἱ ποιηταὶ διαθέτουσιν ἐπίσης τὸ
παρελθόν, ὃ δὲ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ δη-
μοσιογράφοι περιγράφουσι τὸ παρὸν, δὲν διαφέ-
ρει καὶ οὗτος παρὰ πολὺ τῶν ἀνωτέρω.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ θέλος τοῦ Πάρθου.

Μία μαγεύρισα πρὸς τὴν Κυρίαν της, ἡ ὁποία
τὴν ἀπέπεμψε.

— Τώρα ὅπου φεύγω, Κυρά, σὰς λέγω ὅτι τὸ
κλειδί τοῦ μαγευριοῦ πηγαίνει καὶ εἰς τὴν κλει-
δωνιά τοῦ ὑπογείου, ὅπου εἶναι τὰ κρασιὰ.

Ἡ Κυρία μένει μὲ ἀνοικτὰ μάτια.

Πόρισμα τῆς πείρας.

"Ὅταν ὑφασμά τι φέρῃ ἐπιγεγραμμένην τὴν
λέξιν μα.λλ.λ, ἐνίοτε περιέχει καὶ χαμβάκι. "Ὅ-
ταν ὅμως ἔχῃ τὰς λέξεις καθαρὸ μα.λλ.λ, τότε νὰ
ἦσαι βέβαιος ὅτι ἔχει καὶ βραμβάκι.

1. Α. Λαγκαράτος.

Ἰδιοκτητῆς καὶ ἐνοικιαστῆς.

Κυρίως τις ἐπισκέπτεται οἰκίαν διὰ νὰ τὴν ἐ-
νοικιάσῃ.

— Ἡ θεὰ δὲν μὲ ἀρέσει τόσο, λέγει.

— Καλὲ τί λέτε, Κύριε ! ἀνακράζει ὁ ἰδιο-
κτήτης. Δὲν βλέπετε ὅτι ἔχετε ἀποκάτω τὸν
σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου ;

— Τὸ εἶδα· ἀλλὰ δὲν βλέπω τί κερδίζω μὲ
αὐτό.

— Δὲν εἰξεύρετε τί διασκεδαστικὸν ποῦ εἶναι !
Βλέπει κανεὶς ὅλους ποῦ δὲν προφθαίνουσι τὸν
σιδηροδρόμον.

Ὁ ἀφηρημένος σοφός.

Εἶναι γνωστὸν πόσον οἱ σοφοὶ καὶ ἰδίως οἱ μα-
θηματικοὶ εἶναι ἀφηρημένοι.

Ὁ Κ. Χ., εἰς τῶν ἀρίστων χημικῶν, ἀπέδειξεν
ἀρτίως διὰ μυριοστὴν φορὰν τὴν ἀλήθειαν τοῦ
ἀξιώματος τούτου.

Ἐνῶ αὐτὸς ἐσχάτως ἔλειπεν εἰς ταξείδιον,
ἡ σύζυγός του ἀπέπεμψε τὴν θαλαμηπόλον καὶ
προσέλαβεν αὐτῆς ἄρρενα ὑπηρετήν.

Ὁ Κ. Χ. ἐπανῆλθε πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος,
ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἐνόησε τὸν ἀλλαγὴν καὶ ἀνὰ πᾶ-
σαν πρῶταν λέγει πρὸς τὸν ὑπηρετήν του·

— Μαρία, δός μου τὸ καπέλλο μου καὶ τὸ
ράβδι μου.

Πολυάσχολοι ὑπηρεταί.

Ὁ ἐξῆς διάλογος ἐλάμβανεν ἐσχάτως χώραν
μεταξὺ τοῦ κυρίου Β*, ἐργαζομένου εἰς τὸ σπου-
δαστήριόν του, καὶ τῶν δύο ὑπηρετῶν του, εὐρι-
σκομένων εἰς τὸν ἀντιθάλαμον. — Σὺ εἶσαι, Πέ-
τρε ; — Ναί, αὐθέντα. — Τί κάμνεις ; — Τίποτε,
αὐθέντα. — Καὶ σὺ, Ἰωάννη, αὐτοῦ εἶσαι ; — Μά-
λιστα, αὐθέντα. — Τί κάμνεις ; — Αὐθέντα βοηθῶ
τὸν Πέτρον. — Καλά ! ὅταν τελειώσετε ἐλάτε
νὰ μοῦ δώσητε τὰ ὑποδήματά μου. Α.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Καθάρσις τῶν κρυσταλλίνων φιαλῶν.

Μετὰ μακρὰν χρῆσιν ἀπομένει ἐν ταῖς φιάλαις
ἐκ τοῦ πηγαίου ὕδατος ὑποστάθμητις δυσἀπό-
ξεστος λευκὴ, ἥτις οὔτε εἰς τὴν μετὰ κόνεως, ἀν-
θρακος ἢ σκαριῶν ἀνατάραξιν ὑποχωρεῖ. Στα-
γόνες δὲ τινες ἀραιοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἐν ἀ-
καρεῖ καθαίρουσι τὴν φιάλην, μεθ' ὃ ἀποπλυνέ-
σθω δι' ἀφθόνου ὕδατος. Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα
ὅτι τὰ σκαρία, τὰ τόσοι εὐχρηστά παρ' ἡμῖν
πρὸς καθάρσιν τῶν φιαλῶν, ἀποδοκιμάζονται,
διότι περιέχουσι σημαντικὴν ποσότητα ἀρσενι-
κοῦ, ἐπίτηδες διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς σφαιρικῆς
μορφῆς προστιθεμένου· ὁπόταν δὲ μείνωσιν ἐν
ταῖς φιάλαις, καὶ μάλιστα εἰς ἐπαφὴν μετὰ δια-
λυτικῶν τοῦ μολύβδου καὶ τοῦ ἀρσενικοῦ ὑγρῶν,
ἐπιφέρουσι δηλητηριάσεις.

ΑΘΗΝΑΙ.—ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ, ΟΔΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ, 41